

# Ingrado

OMDAT LEREN WERKT!

JAAR  
40

52

*magazine*

juni 2024

Toekomstperspectief  
dankzij Bouwdepot

Nieuw strategisch  
plan in de maak

Hoe is het om  
jou te zijn?

**Het succes**  
van de  
**onderwijs-  
zorgboerderij**



## Omgaan met problemen bij beroep op vrijstelling van de Inschrijvingsplicht 5 onder b LPW

Hoe ga je om met ouders die hun kinderen  
principeel thuis willen houden?

Volg onze nieuwe vierdaagse training! Eerste startdatum: 17 juni 2024 in Vaassen. Ook Incompany mogelijk.



Je kunt ook bij SPV terecht voor:

- Basisopleiding Leerplicht / Doorstroompunt (RMC)
- Omgaan met hoogbegaafdheid bij leerplicht
- Communicatie basis voor leerplichtambtenaren
- Omgaan met assertieve jongeren en hun ouders
- Omgaan met emotie/agressie en grensoverschrijdend gedrag
- Alle PHB's in Domein III

Meer weten?

Stuur een mail naar opleidingsadviseurs Emile Schütte (e.schutte@spv.nu)  
of Monique Blokker (m.blokker@spv.nu) of bel 0578 573 703



▶ [spv.nu](https://spv.nu)

check [spv.nu](https://spv.nu)



*'Ik ben heel blij om te lezen over haar inspanningen voor kinderen die thuiszitten'*

## Voorwoord

Met veel plezier presenteer ik een nieuw Ingrado Magazine. Iets later dan jullie gewend zijn want in plaats van drie, brengen we dit jaar twee edities uit: in juni en december. Dat betekent twee keer een nummer dat je lekker kunt lezen in een vakantie. Een nummer vol achtergronden en ontwikkelingen rondom het recht op onderwijs en ontwikkeling.

In dit nummer staan we stil bij het bewezen succes van de onderwijszorgboerderij voor thuiszitters. We waren op bezoek bij zorgboerderij Hartog waar jongeren boerderijklussen doen en onderwijs krijgen van leerkrachten uit het speciaal onderwijs. Jammer dat het bestaansrecht van dit soort plekken nog steeds ter discussie staat. Hopelijk kan nieuw onderzoek dit tij helpen keren.

En wat prachtig dat de gemeente Eindhoven kwetsbare jongeren met een Bouwdepot in staat stelt hun leven weer op de rit te krijgen. Jongeren die er helemaal alleen voor staan, dak- of thuisloos zijn of thuis op de bank zitten, krijgen een jaar lang maandelijks leen- en leefgeld zonder dat daar voorwaarden aan verbonden zijn. En dat leidt tot mooie dingen, lezen we op pagina 6.

Ook aandacht voor een nieuwe workshop vanuit het Doorstroompunt in Heerlen die jongeren zonder startkwalificatie en zonder uitkering van de bank weet af te krijgen. Een

subsidie van het ministerie van BZK en een investering in arbeidscontracten van de gemeente maken het mogelijk dat deze groep jongeren langzaam weer toekomst gaat zien.

Stans Goudsmid, kindombudsman van de regio Rotterdam Rijnmond, beantwoordt dit keer onze tien vragen. Ik ben heel blij om te lezen over haar inspanningen voor kinderen die thuiszitten.

De Wet politiegegevens (Wpg) beschouwt alle door leerplicht verzamelde gegevens als strafrechtelijke gegevens, en dat is in strijd met de grondgedachte van de MAS. Lees hoe er in twee regio's met deze gegevens wordt omgegaan.

We geven jullie een inkijkje in de totstandkoming van het nieuwe strategisch beleidsplan van Ingrado. Ik ben blij verrast met alle input die ik kon ophalen in bijeenkomsten met samenwerkingspartners en leden. De belangrijkste opbrengsten delen we in dit magazine.

Ik hoop dat dit nummer van Ingrado Magazine jullie zal inspireren en informeren. Ik wens iedereen een geweldige zomer vol mogelijkheden en kansen toe!

**Corien van Starckenburg**  
bestuurder Ingrado

# Colofon

Ingrado magazine

#52, juni 2024



Ingrado Magazine verschijnt drie keer per jaar. Voor alle professionals die staan voor het recht op onderwijs en ontwikkeling. Vol achtergronden, praktijkverhalen en inspiratie.

### Hoofredactie

Yolanthe van der Ree, Anne Voskamp

### Tekst

Susan de Boer, Yolanthe van der Ree, Anja Vink, Marga de Weerd, Eveline aan de Wiel

### Illustraties

Welmoet de Graaf

### Ontwerp en opmaak

DDK, Utrecht

### Druk

WS Media Groep, Waardenburg

### Redactieadres

Ingrado  
Hofplein 20  
3032 AC Rotterdam  
T 085 049 51 70  
info@ingrado.nl  
www.ingrado.nl

Als u teksten uit deze uitgave wilt overnemen, neem dan contact op met de redactie van Ingrado Magazine via [info@ingrado.nl](mailto:info@ingrado.nl).

Deze publicatie werd mede mogelijk gemaakt door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

## Ingrado in beeld

2023 was een druk jaar voor ons werkveld en voor Ingrado. Het jaarverslag 2023 neemt je mee in de belangrijkste ontwikkelingen en opbrengsten. Op deze pagina wat highlights. Het publieksjaarverslag vind je via



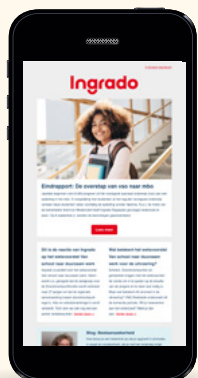
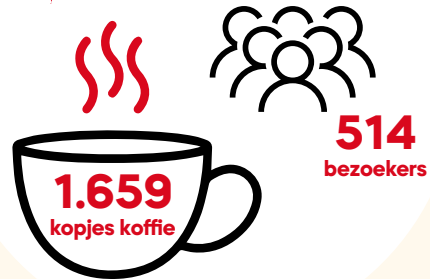
## Rayondagen

We hielden rayondagen in de plaatsen Zaandam, Rotterdam, Groningen, Zwolle en Nieuwegein.

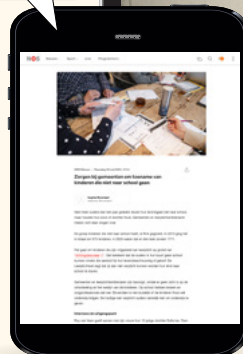
**342** bezoekers  
.....  
**26** workshops



**2x** Algemene Vergadering en werkconferentie



**25** Nieuwsbrieven



Ingrado in de media

# Inhoud



## Toekomstperspectief dankzij bouwdepot

Met het Bouwdepot krijgen jongeren maandelijks een bedrag van 1150 euro. Met als enige voorwaarden dat ze persoonlijk willen groeien en zich willen laten begeleiden.



## Nieuw strategisch plan Ingrado

Ingrado werkt aan een strategisch plan voor de periode 2025-2030. Om input op te halen maakte bestuurder Corien van Starckenburg een rondje door het land en ging in gesprek met leden en samenwerkingspartners.



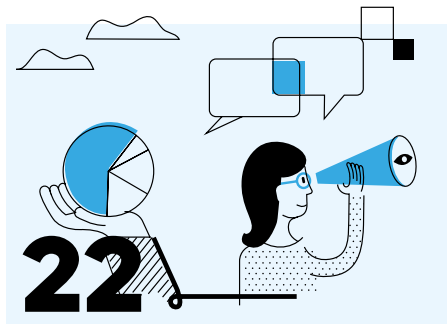
## Het succes van de onderwijszorgboerderij

Tachtig procent van de thuiszitters op een zorgboerderij, keert terug naar school. Maar hun voortbestaan blijft onzeker.



## Meldpunt stagediscriminatie

Studenten die stagediscriminatie ervaren zijn gemiddeld minder positief over hun kansen op de arbeidsmarkt. In Zwolle ging een meldpunt van start op de 4 mbo-scholen.



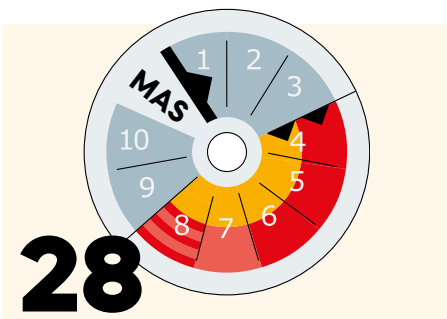
## Onderzoek in de schijnwerper

Over het promotieonderzoek van Sharon Stellaard naar de historische ontwikkeling van het jeugdzorgbeleid en het passend onderwijsbeleid.



## Powerworkshop Heerlen

Wat tot nu toe niet gelukt is, lijkt met deze workshop wel te lukken; vastgelopen jongeren in beweging krijgen en houden.



## In gesprek over de Wpg

Veel gemeenten worstelen met de Wet politiekegegevens (Wpg). De strenge regels leveren veel – vooral administratief – werk op. En hoe verhoudt de Wpg zich tot de MAS?



## 10 vragen aan...

Stans Goudsmid is Kinderombudsman Rotterdam-Rijnmond. Zij ziet erop toe dat de gemeenten goed voor hun kinderen zorgen.

## En verder...

### 24 Onderzoek en theorie

Een privacyrechtelijk perspectief op de (zieke) mbo-student.


### 25 Kijken naar kansen voor nieuwkomers

### 32 Hoe is het om jou te zijn?

Hoe betrek je jongeren bij beleid?

# Toekomst- perspectief dankzij bouwdepot





Goed nieuws voor Eindhovense jongeren!  
De gemeente besloot eind april tot een derde pilot van het Bouwdepot. Hiermee krijgen nog eens 15 jongeren tussen de 16 en 23 jaar een jaar lang maandelijks een bedrag van 1150 euro met als enige voorwaarden dat ze persoonlijk willen groeien en zich willen laten begeleiden.

**Tekst** Yolenthe van der Ree **Foto's** Annegien van Doorn

Het gaat om jongeren in een kwetsbare positie die er vaak alleen voor staan, een verleden hebben van dak- of thuisloosheid en geen startkwalificatie, werk of dagbesteding. Dankzij de rust en de ruimte die het leer- en leefgeld van het Bouwdepot biedt, kunnen zij plannen maken en bouwen aan hun toekomst, zo wijzen de resultaten van de eerste twee Eindhovense en pilots elders in het land uit.

Bas van Gelder is beleidsadviseur Sociaal Domein bij de gemeente Eindhoven. Over het besluit van het gemeentebestuur zegt hij: 'Een aantal jaar geleden stelden we vast dat we een groep jongeren aan de kant lieten staan: de groep die dak- en thuisloos is of is geweest en van wie de ouders om verschillende redenen niet beschikbaar zijn. Sommigen hebben een bijstandsuitkering, maar de meesten zitten

thuis op de bank of in de maatschappelijke opvang. Zonder uitzondering bevinden ze zich in een zeer kwetsbare positie.'

#### **Leven op orde**

Marleen van der Kolk is medeoprichter en directeur van stichting het Bouwdepot: 'Het Bouwdepot komt voort uit het project Onderwijs op maat voor dak- en thuisloze jongeren. Daarin werkten we in twee regio's aan voorwaarden om dak- en thuisloze jongeren weer terug in de schoolbanken te krijgen en hun startkwalificatie te laten halen. Belangrijke conclusies waren dat het zonder een stabiel toereikend inkomen, vertrouwen, fouten mogen maken en daarvan leren, ruimte om aan de slag te gaan met de mentale gezondheid, niet lukt om uit je hoofd en in de boeken te komen. De werkzame ingrediënten uit die aanpak hebben we meegenomen in het Bouwde-

*'Opvallend is dat de meeste jongeren niet meteen iets gaan doen met het bedrag dat zij ontvangen'*

Naast vaste (woon)lasten, gebruiken jongeren het Bouwbudget ook voor hobby's, leuke dingen met vrienden, rijbewijs, studieboeken/laptop, gezond eten, sportabonnement, etc. Dit huisje symboliseert hoe die verschillende bouwstenen het fundament vormen voor persoonlijke ontwikkeling en perspectief.



pot. We vertrekken vanuit wat jongeren nodig hebben om zelf hun leven op orde te krijgen. Het Bouwdepot stelt ze daartoe in staat door hen maandelijks 1150 euro te schenken.

'Voordat de pilot in Eindhoven van start ging, ondersteunden we 10 jongeren verspreid over het land met fondsen en subsidie van het ministerie van VWS. Zeven van hen kwamen toevallig uit Eindhoven. De gemeente zag de meerwaarde van de aanpak van het Bouwdepot en besloot een pilot te starten. Wij als stichting hebben de projectleiding en bouwen die langzaam af naar een ondersteunende expertrol. Er zijn trainingen en een toolkit ontworpen voor de begeleiders waarmee we gemeentes in staat stellen om zich de werkwijze eigen te maken.'

Bas van Gelder: 'Inmiddels heeft Eindhoven in de eerste twee pilots 60 jongeren kunnen ondersteunen en nu starten we dus een derde. De gemeente Eindhoven

heeft subsidie beschikbaar gesteld om het leer- en leefgeld te kunnen verstrekken en om de organisatie vanuit stichting het Bouwdepot te kunnen betalen. Het gaat tot nu toe om incidentele middelen, die de gemeente standaard reserveert voor dit soort doorbraak-aanpakken. Nog dit jaar wordt uitgewerkt of en hoe het Bouwdepot behouden blijft na afloop van de derde pilot.'

#### Therapie

Opvallend is dat de meeste jongeren niet meteen iets gaan doen met het bedrag dat zij ontvangen', zegt Bas van Gelder. 'Sceptici, ook binnen de gemeente, waren bang dat het geld meteen aan de verkeerde dingen uitgegeven zou worden. Daar is dus absoluut geen sprake van. We zien dat het leer- en leefgeld de rust biedt om hele belangrijke beslissingen te nemen. Niet meteen voor jaren, maar heel dichtbij voor de komende periode. Vaak is het een therapie afmaken of daarmee starten en op zoek gaan naar

Het Bouwdepot zet zich in voor gelijke kansen, wat heel wat anders is dan gelijke behandeling. We erkennen dat niet iedereen een gelijke startpositie heeft. Hierdoor zijn er verschillende vormen van hulp nodig om kansengelijkheid te bewerkstelligen.

andere woonruimte. Ze kunnen met hun mentale gezondheid aan de slag en toch hun vaste lasten betalen.'

Marleen van der Kolk: 'We zagen ook jongeren die te veel gingen sparen, waardoor er nauwelijks budget was voor een hobby, gezonder eten of iets leuks met vrienden. Dat is natuurlijk ook weer niet de bedoeling van het Bouwdepot. Toch betekent ook dat dat ze voor het eerst in hun leven bezig zijn met de toekomst. Deze jongeren weten vaak niet wat ze willen bij aanvang van het Bouwdepot-jaar. De financiële stress legt hen volledig stil. Er zijn gemiddeld 3 tot 6 maanden nodig om uit die overleefstand te komen en weer naar de toekomst te kunnen kijken.'

*'Dankzij de rust en de ruimte die het leer- en leefgeld biedt, kunnen zij bouwen aan hun toekomst'*



### Doorstroompunt

In de derde pilot is de leeftijdsgroep verbreed van 18-, 19- en 20-jarigen naar 16 tot 23 jaar. En ook is vanaf nu het Doorstroompunt in beeld als partner in de Bouwdepot-aanpak. Christina Mavridou is regiocoördinator Doorstroompunt Eindhoven de Kempen. 'Dit is echt van toegevoegde waarde; het is mooi dat we jongeren nu ook met een financieel instrument kunnen ondersteunen. De 15 jongeren die aan de derde pilot meedoen zijn in beeld bij het Doorstroompunt; 5 van hen zitten op school, maar dreigen uit te vallen en 10 jongeren zitten thuis zonder startkwalificatie. Ze zitten allemaal financieel in de knel en ervaren veel stress; niet altijd door eigen toedoen, soms door heel veel pech. De beschikbare fondsen zijn minimaal. Je kan voor jongeren tot en met 18 jaar bijvoorbeeld geld aanvragen uit het jeugdsportfonds, maar daar zijn deze jongeren niet mee geholpen. Met het leer- en leefgeld uit het Bouwdepot kunnen jongeren die gemotiveerd zijn een jaar aan de slag.'

Het Doorstroompunt zal gaan samenwerken met lokale organisaties waar de jongeren in beeld (kunnen) zijn voor begeleiding. Begeleiders kunnen het Bouwdepot inzetten en daarmee hun begeleiding effectiever maken. Christina Mavridou: 'Ik wil er met mijn team voor gaan zorgen dat de samenwerking rondom de jongeren beter wordt. Wij als Doorstroompunt willen bijvoorbeeld afspraken maken over wie hulpverleningsinstanties laat weten dat er een verandering rond de jongere heeft plaatsgevonden. De problemen zijn onveranderd, maar hij of zij ontvangt nu voor een jaar leer- en leefgeld uit het Bouwdepot. Dit biedt nieuwe mogelijkheden waar een behandelaar op in kan spelen. We gaan ons er hard voor maken dat alle bij een jongere betrokken instanties met elkaar en samen met de jongere een plan opstellen. Zo hopen we in deze derde pilot nieuwe samenwerkingsvormen te ontwikkelen en implementeren.'

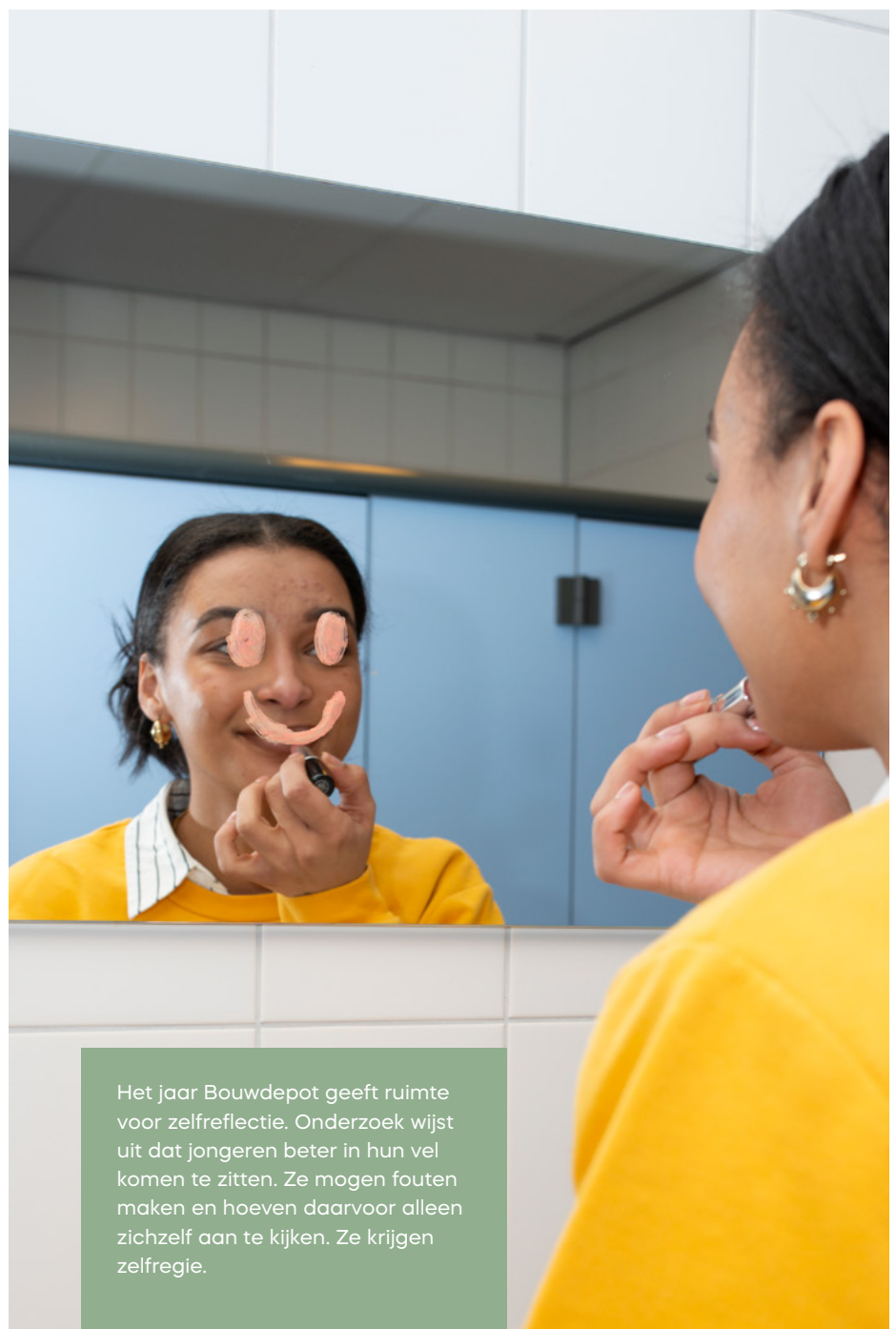
### Positieve wending

Marleen van der Kolk wil graag gezegd hebben dat het Bouwdepot geen quick fix is. 'Deze jongeren hebben vaak vanaf moment-0 pech gehad, het is niet realistisch om te verwachten dat na een jaar alles op orde is. Het vraagt veel van de jongeren en van de begeleiding. En er zitten ook jongeren tussen voor wie een jaar financiële rust niet voldoende is om hun leven weer volledig op de rit te krijgen. Maar voor het grootste deel van

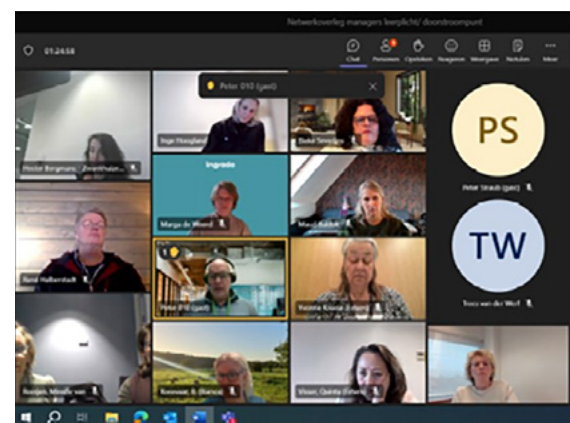
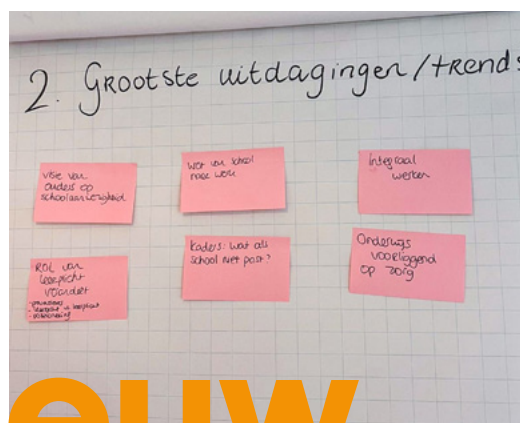
de jongeren betekent het Bouwdepot een grote positieve wending in hun leven. De maatschappelijke kosten-batenanalyse die we hebben laten uitvoeren laat zien dat de aanpak van het Bouwdepot een kosteneffectieve interventie is om jongeren in een kwetsbare positie te helpen. De meeste jongeren zetten in een jaar tijd enorme stappen en kunnen verder in een opleiding of een baan.' 🍷

### Meer informatie:

De maatschappelijke kosten-batenanalyse van Cebeon en het onderzoek van DRIFT/Erasmus Universiteit Rotterdam 'Rust in het hoofd' zijn hier te vinden



Het jaar Bouwdepot geeft ruimte voor zelfreflectie. Onderzoek wijst uit dat jongeren beter in hun vel komen te zitten. Ze mogen fouten maken en hoeven daarvoor alleen zichzelf aan te kijken. Ze krijgen zelfregie.



# Nieuw strategisch plan Ingrado

Ingrado werkt aan een strategisch plan voor de periode 2025-2030. Op de Algemene Vergadering van september zal het nieuwe plan ter goedkeuring worden voorgelegd aan de leden. Om input op te halen maakte bestuurder Corien van Starckenburg een rondje door het land en ging in gesprek met leden en samenwerkingspartners. Wat speelt er in hun beroepspraktijk, wat zien zij als de grootste uitdagingen voor de komende jaren en wat verwachten zij van Ingrado?

*Eerst even terugbladeren in het huidige strategisch plan 2020-2025. Wat valt je op?*  
'Koersvast op weg naar 2025' is de titel van het huidige plan van Ingrado. Ik ben natuurlijk pas ruim over de helft van die periode aangetreden wals bestuurder, maar ik zie wel wat een ontwikkeling Ingrado heeft doorgemaakt. Als het gaat om denken in aanwezigheid zijn we inmiddels uitgegroeid tot hét kenniscentrum. We zijn niet meer weg te denken van de vele tafels waar dit onderwerp op de agenda staat. En tijdens het Eerste Nederlandse Congres Schoolaanwezigheid, waarvan Ingrado een van de organisatoren was, bleek hoe breed gedragen het gedachtegoed inmiddels is. Verder valt de ontwikkeling in de rol van de leerplichtambtenaar op. Die is enorm in beweging en richt zich, mede dankzij de MAS, meer en meer op preventie.'

*Op welke manier heb je input opgehaald voor het nieuwe strategisch beleidsplan?*  
'Ik ben het land ingegaan. Dat begon met een 'diner pensant' met samenwerkingspartners aan de vooravond van het Eerste Nederlandse Congres Schoolaanwezigheid. Vervolgens ontmoette ik al onze rayoncontactpersonen op een landelijke bijeenkomst in januari en sprak ik leden tijdens lunchbijeenkomsten in alle rayons. Tot slot ging ik in gesprek met managers leerplicht en Doorstroompunt tijdens het managersoverleg.'

*Wat heb je hen voorgelegd?*  
'Ik vroeg de leden waar ze van wakker liggen, wat hen zorgen baart. Maar ook wat hen inspireert en waar de uitdagingen liggen. Dat vertaalden zij in punten waar Ingrado zich op zou moeten richten de komende jaren. Met de netwerkpartners keken we naar de rol van de leerplichtambtenaar en de doorstroomcoach én naar de samenwerkingsmogelijkheden voor de komende jaren.'

*Wat leverde dat op?*  
'De samenwerkingspartners gaven onder meer aan blij te zijn met de veranderende rol van de leerplichtambtenaar. Denken en handelen vanuit ondersteuning en zorg is steeds vanzelfsprekender, zagen de meeste aanwezigen. Wel werd daarbij de

kanttekening geplaatst dat het feit dat de leerplichtambtenaar handhavend kan optreden, meerwaarde kan hebben. Men ziet ook dat de veranderende rol andere competenties vraagt van de leerplichtambtenaar en dat hier een uitdaging ligt voor Ingrado. Dat sluit aan bij de behoefte van leden hun vakmanschap te versterken en te kunnen sparren met collega's. Dat gaven zij aan tijdens mijn rondje door het land. De problematiek wordt complexer, de uitdagingen groter. Grote zorgen zijn er bijvoorbeeld over de wachtlijsten in de jeugdhulp en het gespecialiseerd onderwijs. Die hebben onder meer tot gevolg dat leerplicht veel langer dan voorheen in beeld blijft om kinderen te ondersteunen. Dit draagt bij aan de toenemende werkdruk die als problematisch wordt ervaren.

*'Leden hebben de behoefte hun vakmanschap te versterken'*

'Voor doorstroomcoaches vormt de aanstaande wet Van school naar duurzaam werk een uitdaging. Als de wet in werking treedt, betekent dit onder meer een verbreding van de doelgroep van Doorstroompunt. Dat is nogal wat, dat realiseer ik me heel goed. We zullen hier de komende jaren zeker op inspelen met onze ondersteuning.

'Managers maken zich zorgen om het zogenoemde Ravijnjaar 2026. Als gevolg van veranderende financieringssystematiek van de Rijksoverheid zullen gemeentes in dat jaar getroffen worden door grote bezuinigingen. Wat zal dit gaan betekenen voor leerplicht en Doorstroompunt, vragen zij zich af. Vanuit Ingrado zullen wij het belang van onze beroeps-

groep blijven belichten in de contacten met de ministeries en de politiek.

'Wat in veel gesprekken met zowel partners als leden terugkwam is de verouderde Leerplichtwet. Er is een grote wens de wet volledig te vernieuwen en beter te laten aansluiten bij de huidige tijd en de behoeftes van ouders, kinderen en onderwijs. Met name de vrijstellingen zouden heel kritisch onder de loep genomen moeten worden.'

*Wat gaan alle betrokkenen van hun input terugzien in het nieuwe plan?*  
'Het strategisch beleidsplan beslaat vijf jaar en zal dus de grote lijnen schetsen. Daarin zullen zeker de zo gewenste vernieuwing van de Leerplichtwet en de verdere ontwikkeling naar aanwezigheid terugkomen. Verder uiteraard de rol van onze beroepsgroep in het sociaal domein en ten opzichte van de samenwerkingspartners. Ook de behoefte aan verdere professionalisering pakken we op, wellicht door een Ingrado-academy in te richten. Verder willen we met een nieuwe website de vorming van communities faciliteren zodat leden van en met elkaar kunnen leren.

'De uitwerking vindt vervolgens een plek in de jaarplannen. Daarin zal de input die we nu hebben opgehaald op concreter niveau terugkomen.'

*Hoe kijk je terug op je rondje?*  
'Ik heb ervan genoten. Zoveel mensen gesproken en gezien en gehoord hoe hard er gewerkt wordt. Ik ben ook onder de indruk van de problematiek waarmee onze leden dagelijks geconfronteerd worden en ben nog meer doordrongen van de rol die Ingrado voor hen kan hebben. Het belang van leerplicht en Doorstroompunt wordt door iedereen benadrukt en de preventieve rol vraagt om blijvende investering. Dit soort gesprekken draagt bij aan de kwaliteit van het werk van Ingrado en daarmee aan dat van onze leden. Ik heb me dan ook voorgenomen om, ook los van het strategisch plan, deze gespreksrondes voort te zetten.'

Het strategisch plan 2025-2030 zal aan de leden worden voorgelegd op de Algemene Vergadering van 19 september 2024. 🍷



**Het succes**  
van de  
**onderwijs-  
zorgboerderij**



Nederland telt meer dan vijftig onderwijszorgboerderijen waar in totaal 400 thuiszitters worden opgevangen. Volgens onderzoek van Wageningen Universiteit keert tachtig procent door hun verblijf op de zorgboerderij weer terug naar school. Maar het voortbestaan blijft onzeker. 'We lopen het gevaar dat de bodem onder het project vandaan valt door een bezuiniging bij de gemeente'.

**Tekst** Anja Vink **Foto's** Fred van Diem

Vol trots toont Peter (14) zijn zelfgemaakte windmolen die staat te draaien op het erf van zorgboerderij Hartog in Middenbeemster. 'Die gaat aangesloten worden op het elektriciteitsnet', zegt hij glunderend, 'en dan heeft de boer gratis stroom!' Peter kan niet lezen en schrijven maar wanneer hij de gebruiksaanwijzing van een apparaat door de computer laat voorlezen, kan hij het daarna wel heel snel repareren. Tot anderhalf jaar terug was Peter een thuiszitter. Hij liep door zijn autisme op iedere school vast. Sinds hij naar zorgboerderij Hartog komt, heeft hij zijn draai gevonden. Zijn volgende stap is dat hij een stagebedrijf vindt waar hij kan doen waar hij goed in is: elektrische apparatuur repareren zodat hij daar zijn toekomst van kan maken. Maar daar is hij nu nog te jong voor. Volgens de wet mag je pas vanaf zestien jaar stage lopen. Tot die tijd loopt Peter stage op de M.L. Kingschool voor (voortgezet) speciaal onderwijs in Purmerend.

#### **School op zolder**

Zorgboerderij Hartog begon ooit voor volwassen cliënten. Totdat vijf jaar geleden leraar Marc de Rijke (58) van de M.L. Kingschool het erf op fietste. Hij maakte zich al een flinke tijd zorgen om een groeiende groep leerlingen die

door uiteenlopende problematiek op de M.L. Kingschool uitviel en thuis kwam te zitten. Deze kinderen, zo concludeerde hij, hebben iets anders nodig dan wij hen op school kunnen bieden. Directeur Pien Heijnis was het daarmee eens en samen gingen ze op zoek naar een oplossing buiten de school. De paarden, schapen, koeien, varkens, konijnen, de moestuin, de houtwerkplaats en de metaalwerkplaats op zorgboerderij Hartog leken Marc de Rijke een geschikte plek voor zijn leerlingen. Sindsdien herbergt de zorgboerderij op de zolder van het voormalige woonhuis van de boer een opvang voor acht thuiszitters.

*'De samenwerking met de volwassen cliënten is een cadeautje'*

### Financiering

Dit klinkt simpel, maar makkelijk ging het niet. De grootste barrière die genomen moest worden was de financiering. Marc de Rijke kreeg onmiddellijk steun van Trees van de Maat, de projectleider van Buiten Gewoon Leren van Stichting Landzijde, een organisatie die 120 zorgboerderijen in Noord-Holland, waaronder zorgboerderij Hartog, ondersteunt en de administratieve rompslomp voor haar rekening neemt. Landzijde had op dat moment al twee zorgboerderijen onder haar hoede waar uitgevallen basis-schoolleerlingen werden opgevangen.

Na een jaar trekken en leuren bij verschillende instanties had Marc de Rijke al bijna de hoop opgegeven. Hij organiseerde nog een laatste keer een bijeenkomst met alle betrokkenen en daar schoof deze keer ook een ambtenaar van de gemeente Purmerend aan. Deze ambtenaar maakte in de vergadering een eenvoudig rekensommetje: het is goedkoper om deze jongeren nu op te vangen en te zorgen dat ze weer terugkeren in het schoolstelsel dan dat ze later als volwassene onze samenleving nog veel meer geld kosten. En zo stapte de gemeente Purmerend in het project en betaalt sindsdien de zorgkosten van de zorgboerderij. De M.L. Kingschool financiert Marc en onderwijsassistenten Martin, Monica en Puck. Alle leerlingen staan ingeschreven bij de M.L. Kingschool.

### Bami

De ochtend op zorgboerderij Hartog begint met vijf leerlingen, Marc en de onderwijsassistenten om de grote tafel midden in de zolderruimte boven de boerderij. Eén leerling is ziek en de andere leerlingen lopen of stage of wennen op een school. Eerst wordt de dag doorgesproken. Lise en Sara reageren vol afschuw op het nieuws dat er bij de warme lunch bami wordt gegeten. De toevoeging dat er pindasaus bij zit, maakt het er niet beter op. Daarna gaan ze aan het schoolwerk op hun Chromebook. Bij de een is het rekenen, de ander Engels. Alleen Rik gaat eerst een tijdschrift lezen. De leerlingen worden bij het schoolwerk begeleid door leraar Marc en de onderwijsassistenten.

Jacy (12) doet sommen en kijkt bij ieder antwoord Marc vragend aan. Tot hij ze zelf doet en Marc hem uitgebreid prijst. Jacy gaat nu een half jaar naar de zorgboerderij Hartog. Hij heeft tijdens zijn basisschooltijd meerdere keren langdurig thuisgezet. 'Het ging niet op school', zegt hij schokschouderend. Ondertussen is hij 12 geworden en heeft hij de overstap naar het voorgezet onderwijs gemist. Hij helpt nu nog vooral bij het koken, maar gaat al wel steeds meer naar buiten. Het is de bedoeling dat hij naar de M.L. Kingschool gaat, maar bij dat idee alleen al kijkt hij wat angstig. Marc geruststellend: 'Dat doen we stapje voor

stapje. Eerst ga je een uurtje wennen en dat bouwen we heel langzaam op'.

Sara (14) vult achter elkaar haar Engelse opdrachten in. 'Maar ik heb in de andere vakken wel een grote achterstand.' Ze heeft na een verblijf bij een vmbo-groen een flinke tijd thuisgezet vanwege een traumatische gebeurtenis in haar leven waar ze nu hulp voor krijgt. Ze wil graag terug naar het regulier onderwijs. 'Maar hier is het ook wel leuk.'

### Karweitjes

Na het schoolwerk hebben ze allemaal karweitjes op de boerderij. Jacy en Sara helpen met het koken van de lunch. Rik gaat hout kloven in de houtwerkplaats met een mechanische kloofbijl die met harde klappen het hout in stukjes split. Lise (13) gaat eerst de kippen voeren. Die hebben in de grote schuur met schapen, koeien en konijnen hun hok dat ze binnenkomen via een tunnel die via het raam en langs het plafond loopt. Daarna gaat ze de paardenstallen schoonmaken en de paarden borstelen. Tijdens de maaltijd eet Sara met smaak haar bami met pindasaus op. Lise eet met veel moeite een paar hapjes en vult haar maag met ijs als toetje.

De Inspectie van het Onderwijs gedooft de constructie bij zorgboerderij Hartog. Want officieel mag het niet: kinderen horen

## Onderzoeksresultaten naar effectiviteit onderwijszorgboerderijen

Samen met de Radboud Universiteit in Nijmegen en het SC Kohnstamm Instituut in Amsterdam initieerde Wageningen Universiteit in 2022 een groot onderzoek naar het effect van de onderwijszorgboerderijen. Het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO), Eleven Flowers Foundation en Stichting Fondsenbeheer Landbouw en Zorg financierden het onderzoek. Het hoofdoel van het onderzoek was na te gaan op welke manier onderwijszorgboerderijen bijdragen aan het verder voorkomen van uitval en een gunstiger toekomstperspectief van risicoleerlingen. 56 leerlingen die startten op 11 locaties namen deel. Zorgboerderij Hartog was daar een van. Er werden vragenlijsten

ingevuld door ouders en onderwijzend personeel en voor 21 kinderen volgden ook gesprekken met de ouders, leerlingen en het onderwijzend personeel. Bijna zestig procent van de leerlingen heeft een grote leerachterstand op de basisvaardigheden lezen, spellen en rekenen. Zeventig procent kent tekortschietende executieve functies en 66 procent ervaart duidelijke problemen in het sociaal-emotioneel functioneren.

Tijdens de periode op de boerderij trad er een statistisch significante verbetering op in het executief en sociaal-emotioneel functioneren van de leerlingen en werd het leren steeds minder belemmerd door problemen hierin. De leerachterstand

werd vaak niet ingehaald maar de bereidheid tot leren nam wel toe. Ruim tachtig procent van de leerlingen stroomt uit naar een vorm van (speciaal) onderwijs. Dat is ongekend hoog vergeleken met andere projecten waarbij men probeert om thuiszitters weer naar school te leiden.





Jacy maakt sushi, samen met Marc de Rijke

## 'Tachtig procent van de thuiszitters die een onderwijszorgboerderij bezoekt keert weer terug naar school'

volgens de onderwijswetgeving les te krijgen in een gebouw dat is bedoeld voor onderwijs. En hoe je ook wendt of keert: aan die eisen voldoet een zorgboerderij niet. Maar na enkele bezoeken aan zorgboerderij Hartog was de Inspectie ook doordrongen van de noodzaak en het succes [zie ook kader *Leerkracht op de fiets*].

### Onderzoek

Dat succes is voor alle mensen die een voet over de drempel van de zorgboerderij zetten snel duidelijk. Maar dat is het dus niet voor de buitenstaanders. Trees van der Maat van Landzijde: 'We beginnen bij ieder project eerst met een pilot van een jaar. Tegelijkertijd doet Wageningen Universiteit onderzoek. Want ieder project werkt weer anders en heeft ook weer andere omstandigheden. Door het onderzoek kan je onderweg zaken aanpassen.' Doordat Wageningen Universiteit vanaf het prille begin betrokken was bij de onderwijszorgboerderijen van stichting Landzijde,

was de stap naar een grootschalig onderzoek snel gemaakt (zie kader). Jan Willem Veerman, emeritushoogleraar van de Radboud Universiteit die ook meewerkte aan het rapport 'Iedereen binnenboord door de groene leeromgeving' dat januari 2024 uitkwam, denkt dat het succes van de zorgboerderijen komt doordat het juist niet op een school lijkt. 'Natuurlijk zijn er kinderen die in eerste instantie niets met dieren hebben en het vinden stinken. Maar dan verschilt een zorgboerderij nog steeds hemelsbreed van een school. De meeste kinderen uit het onderzoek hebben een trauma opgelopen door hun negatieve ervaringen op scholen en komen eindelijk tot rust. Als ze zijn gewend zie je dat ze open gaan staan voor klusjes en dan langzaam weer aan schools werk wennen. Wat werkt is de combinatie van een niet-schoolse 'groene' omgeving en een pedagogische en didactische aanpak waarbij ieder kind zich veilig, gehoord en gezien voelt.'

### Certificaten

Het project Buiten Gewoon Leren van Landzijde biedt ook eigen certificaten aan die de leerlingen, maar ook de volwassen cliënten op de zorgboerderij kunnen behalen. Dat varieert van certificaten voor veiligheid, een melkdiploma, EHBO, lassen, fietsreparatie en een trekker-rijbewijs halen. Lise heeft een certificaat paardenverzorging gehaald, Peter een certificaat lassen en bosmaaiër. Bij alle werkzaamheden op de boerderij zijn ook de volwassen cliënten die op de zorgboerderij meedraaien, betrokken. In de elektriciteitswerkplaats werkt Peter samen met Rowdy. Zwijgend draaien ze samen kleine schroefjes en plaatjes in een printplaatje en laten elkaar zien wat ze hebben gedaan en overleggen over de volgende stap. Rowdy vindt het samenwerken met Peter geweldig: 'Als ik vroeger ook naar een onderwijszorgboerderij had kunnen gaan, was het misschien anders met mij gelopen.'

Leraar Marc de Rijke vindt de samenwerking met de volwassen cliënten een cadeautje: 'Dat hadden we helemaal niet verwacht. De kinderen voelen zich serieus genomen door de volwassen en de volwassen vinden het heerlijk om een beetje voor de kinderen te zorgen en ze iets te leren.'

### **Voortbestaan**

Het onderzoek van Wageningen Universiteit helpt om aan te tonen dat een onderwijszorgboerderij werkt. Maar toch maakt men zich nog steeds zorgen om het voortbestaan. Trees van der Maat van Landzijde: 'Onlangs werd er een onderwijszorgboerderij in het Oosten van het land gesloten door de Inspectie van het Onderwijs omdat ze niet voldeden aan de eisen voor een onderwijsinstelling. En dan beseft je weer dat het voortbestaan wankel is'. Pien Heijnis, directeur van de ML Kingschool, maakt zich ook zorgen: 'We lopen toch het gevaar dat de bodem onder het project vandaan valt door een aangekondigde bezuiniging bij de gemeente terwijl we dus nu wel weten dat het werkt.'

Universiteit Wageningen gaat door met het onderzoek. Jan Willem Veerman: 'We blijven de 56 jongeren en hun ouders

volgen tot een jaar na hun vertrek van de zorgboerderij. Het is natuurlijk ongelooflijk dat tachtig procent van de thuiszitters weer terugkeert naar school. Maar blijft dat ook zo hoog en heeft die tijd op de onderwijszorgboerderij ook een positieve

uitwerking op hun verdere ontwikkeling? Daarmee kunnen we wellicht aantonen dat een onderwijszorgboerderij voor deze leerlingen van groot belang is en de gedoogsituatie omzetten in een legale opvang.' 🍷

## **Leerkracht op de fiets**

Onderwijs naar zorg brengen, dat is wat de 'leerkracht op de fiets' doet. Er zijn inmiddels verschillende regio's in het land die hiermee experimenteren. Het gaat in alle gevallen om een maatwerktraject waarbij onderwijs wordt toegevoegd aan de context van de jeugdige: op locatie van de zorgboerderij, kinderdagcentrum of zorginstelling, thuis of in de bibliotheek. De ondersteuning vindt plaats op basis van een onderwijs-zorgarrangement met betrokkenheid van het Samenwerkingsverband passend onderwijs. Maar hoe werkt dat precies en vooral, hoe kun je dit maatwerktraject bekostigen? Om een antwoord te vinden op deze

en andere vragen, organiseerde het project WEL in Ontwikkeling een aantal bijeenkomsten waarin ervaringen werden gedeeld en kennis werd uitgewisseld. Op basis van die bijeenkomsten is nu een notitie gemaakt. Je kunt hem opvragen bij [lazlovandonkelaar@gedragswerk.nl](mailto:lazlovandonkelaar@gedragswerk.nl) of vinden op onze LinkedIn-pagina



Lise haalde al een certificaat Paardenverzorging



# Kijken naar kansen voor nieuwkomers



Ans Machielse en Nadia Alj

Onderwijs is meer dan alleen kennisoverdracht, vindt docent, projectleider en jobcoach Nadia Alj van de West-Brabantse beroepsopleider Curio. Anderstalige studenten die geen startkwalificatie kunnen behalen, worden met speciale maatwerktrajecten voorbereid op hun inburgering en begeleid naar werk. 'Wij kijken echt naar de doelgroep in combinatie met de omgeving,' vertelt Nadia Alj. 'Wat is er nodig om door te stromen naar arbeid en een duurzaam bestaan op te kunnen bouwen? Dat dragen we gezamenlijk: onderwijs, gemeenten en bedrijven. Samen denken we in mogelijkheden: wat kan er wél?'

Tekst en foto's Eveline aan de Wiel



De kringloopwinkel van Via Start

*'Hoe kun je leren  
als je niet zeker  
weet waar je  
morgen slaapt?'*

Onder de paraplu van Via Start biedt Curio kwetsbare jongeren die dreigen uit te vallen maatwerktrajecten aan. Nieuwkomers, onder meer van de Internationale schakelklas (ISK), vormen een belangrijke doelgroep. 'We kijken echt naar de student zelf', vertelt Nadia Alj. 'Wat heb jij nodig om duurzaam deel te nemen aan de maatschappij? Dat kunnen bijvoorbeeld extra lessen zijn op het gebied van taal, beroepscompetenties of persoonlijke ontwikkeling, maar ook begeleiding bij de inburgering, de eerste werkervaring of sociaal-emotionele ondersteuning. Het doel is jongeren te begeleiden naar passend werk in de regio. Daarbij werken we samen met gemeenten en het bedrijfsleven.'

Bij Via Start zijn werkplekken ingericht waar studenten ervaring opdoen met praktische werknemersvaardigheden. Zo is er bijvoorbeeld een moestuin, een kringloopwinkel, een fietswerkplaats en een professionele keuken. 'Studenten leren hier basale vaardigheden zoals op tijd komen, klanten bedienen en omgaan met collega's, maar bijvoorbeeld ook een band plakken, groenten verbouwen of met een kassa werken', vertelt Nadia Alj. 'We hebben een carroussel ingezet, zodat iedereen zoveel mogelijk ervaring opdoet. Soms zijn er dames die geen techniek willen doen. Of heren die niet

willen poetsen of koken. Dan leggen we uit dat dat in Nederland zo niet werkt. Praten en uitleggen, dat is belangrijk. En dan doen ze net zo hard mee.'

#### **Het belang van maatwerk**

Iedereen heeft een eigen verhaal. 'Daarom is maatwerk zo belangrijk', legt Nadia Alj uit. 'We hebben studenten met allerlei verschillende achtergronden en behoeften. Zo hebben we Syriërs uit de bergen, maar ook Syriërs uit de stad. Dat maakt al een groot verschil. We hebben een student gehad die nog nooit een pen had vastgehouden. En een dame die haar jas niet uit wilde trekken. Dan gaan we in gesprek: hoe komt dat? En leggen we uit hoe in het Nederland gaat: een jas is voor buiten, en niet voor binnen. Zo bereiden we de studenten in een beschermde omgeving zo goed mogelijk voor op de arbeidsmarkt.'

Door de verhoogde instroom van vluchtelingen staat het nieuwkomersonderwijs in Nederland onder druk. Ook in de regio West-Brabant vormen de grote aantallen nieuwkomers een uitdaging. 'Als we wachtlijsten hebben, proberen we die zo kort mogelijk te houden', vertelt Nadia Alj. 'Want nieuwkomers moeten ook weer door. We kijken dan bijvoorbeeld naar mogelijkheden om les te geven op onze andere

vestigingen. Maar het blijft een zoektocht. Ook om geschikt personeel te vinden, want het werk past niet bij iedereen. En door de wisselende en onzekere instroom kunnen we alleen tijdelijke contracten bieden.'

### Verhuisbewegingen

Ans Machielse, projectleider bij Ingrado, merkt dat er vanuit het werkveld veel vragen zijn over nieuwkomersonderwijs en hoe om te gaan met verzuim van deze doelgroep. Namens Ingrado neemt zij deel aan de kerngroep Nieuwkomers, een overleg waar signalen, knelpunten en de toekomst worden besproken met het ministerie en andere ketenpartners. Een van de knelpunten zijn de onverwachte verhuisbewegingen van vooral alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv'ers). 'Een amv'er in Breda kan op vrijdag te horen krijgen dat hij vanaf maandag in Zwolle woont', zegt Ans Machielse. 'Vaak heeft zo'n jongere geen burgerservicenummer, dus voor een leerplichtambtenaar of doorstroomcoach is hij of zij dan ineens weg en niet meer traceerbaar. Dat is een zorg, want we willen ze allemaal in ieder geval in beeld hebben.'

'En dan hebben we het nog niet eens over het mentale stukje', vult Nadia Alj aan. 'Want het doet nogal wat, die onzekerheid. In de klas proberen we er het beste van te maken. Maar hoe kun je leren als je niet zeker weet waar je morgen slaapt? Of als je elk moment te horen kunt krijgen dat je het land uit moet?'

### Oprechte aandacht

Het verzuim valt bij de ISK in Bergen op Zoom wel mee, vertelt Nadia Alj. 'Onze studenten zijn naar Nederland gekomen omdat ze geen keuze hebben. Zij zijn om allerlei redenen weggegaan uit hun moederland en hebben een duidelijk doel: hier een bestaan opbouwen, om uiteindelijk voor hun ouders, gezin of mensen die zijn achtergebleven te kunnen zorgen. Aan motivatie geen gebrek. Verzuim ontstaat als mensen een trauma hebben, zonder de juiste zorg te krijgen. Of als ze een andere mindset gewend zijn. Iemand uit Eritrea heeft bijvoorbeeld altijd geleerd: de overheid regelt het voor mij. Dus als je moet werken en er gaat iets mis - je fiets is kapot of de bus rijdt niet - dan blijf je thuis. Maar zo werkt dat hier niet. Wij leren ze zelfredzaam te zijn.'

Voor de uitvoering van Via Start werkt Curio nauw samen met gemeenten, bedrijven en andere partners in de regio. Er is veel contact met leerplichtambtenaren, doorstroomcoaches en de beleidsmedewerker

Inburgering van de Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) Brabantse Wal, een samenwerkingsverband van de gemeenten Bergen op Zoom, Steenbergen en Woensdrecht. Een gedeelte van de maatwerktrajecten van Via Start wordt bekostigd via speciale inkooptrajecten waarmee gemeenten passende zorg en ondersteuning voor deze studenten inkopen bij Curio. 'Met oprechte aandacht en maatwerk brengen wij studenten tot een bepaalde hoogte zodat zij niet thuis komen te zitten, maar een plekje kunnen verwerven in de maatschappij,' vertelt Nadia Alj. 'Overal zijn kansen, maar je moet ze wel zien.' 🍷

'Praten en uitleggen, dat is belangrijk'

## De banden vol met wind voor Kasper en Mulu

De fietswerkplaats van Via Start is de verdienste van de Eritrese Mulu. Trots toont hij zijn domein, waar hij fietsen repareert die door de gemeente zijn verwijderd, vakgerichte taal leert over fietstechniek én workshops banden plakken geeft aan andere studenten. In Eritrea was Mulu al gek van fietsen, maar hij beheerste de Nederlandse taal onvoldoende om hier als fietsmaker aan de slag te kunnen. En dus benaderde de gemeente Curio ruim twee jaar geleden met de vraag of zij iets voor Mulu konden betekenen. 'Toen hebben wij deze werkplaats in het leven geroepen', vertelt Nadia Alj. 'Of eigenlijk hebben wij dit niet gedaan - Mulu heeft hem gecreëerd. Hij weet alles, maar dan ook écht alles van een fiets. En dankzij de vakgerichte lessen Nederlands kan hij nu ook zelf pakbonnen invullen en onderdelen bestellen. Dat is hartstikke handig.'

Maar het ging niet vanzelf. Eerst woonde Mulu in Bergen op Zoom in een pieklein flatje, waar hij doodongelukkig was door alles wat hij had meegemaakt. 'In het eerste jaar zijn we eigenlijk alleen maar bezig geweest met het creëren van rust in zijn hoofd,' vertelt Nadia Alj. 'Op een gegeven moment kwam er een mooi huisje op zijn pad. We zijn daar naartoe gegaan: echt een prachtig plekje, waar hij nu heerlijk woont met zijn gezin. Dan pas merk je: nú kan hij leren. De basis is er. En toen ging hij stappen maken.'

Ook de Poolse Kasper is graag te vinden in de fietswerkplaats. Maar toen hij vier jaar geleden naar de ISK/entree kwam, ging

het niet meteen goed. Hij stopte met zijn stage, keerde terug naar Polen om te werken en klopte na een jaar weer bij Nadia Alj aan. 'Bij Via Start heeft Kasper geleerd om niet op te geven en je droom na te jagen. Toen hij terug was in Nederland, zocht hij mij op. Zo zie je hoe belangrijk de band tussen onze studenten en docenten is. Oprechte aandacht doet ontzettend veel. Als je hem nu ziet, sprankelend en actief; dan is dat een groot verschil met hoe hij bij ons binnenkwam', vertelt Nadia Alj. Binnenkort start Kasper met een mbo-opleiding op niveau 2.

Mulu is inmiddels bijna klaar voor de stap naar de arbeidsmarkt als fietsmaker. 'Het mooie is: wij kunnen ook van hem leren. Wij moeten hem soms tegenhouden als hij bepaalde onderdelen van kapotte fietsen wil redden. Hij zegt dan: het werkt nog. Maar zo'n onderdeel voldoet dan niet altijd aan al onze strenge regels, protocollen en kwaliteitsnormen; wat dat betreft zijn wij best een materialistisch land. Want eigenlijk heeft hij gelijk: we gooien in Nederland heel veel weg, ook dingen die nog gewoon te gebruiken zijn. Dus hij geeft ons een lesje duurzaamheid. Als we naar elkaar luisteren, kunnen we zoveel van elkaar leren.'

*Onze leden horen graag van collega's uit het land hoe zij zich inzetten voor nieuwkomers. Ben jij de volgende in Ingrado Magazine met een goed voorbeeld? Mail naar [info@ingrado.nl](mailto:info@ingrado.nl).*

# Meldpunt Stagediscriminatie

Studenten die stagediscriminatie ervaren voelen zich eenzaam en minder veilig. Ze zijn gemiddeld minder positief over hun kansen op de arbeidsmarkt en ook hun zelfvertrouwen kan een deuk krijgen. Sommige studenten lopen studievertraging op of stoppen zelfs helemaal met hun studie.

**Tekst** Yolenthe van der Ree **Illustratie** Deltion College

Het uitbannen van stagediscriminatie is daarom een van de vier doelstellingen in het landelijke Stagepact mbo 2023-2027. In Zwolle sloegen de vier mbo-scholen (Landstede groep, Cibap, Zone en Deltion) de handen ineen en zochten de samenwerking met de gemeente en Vizier, de anti-discriminatievoorziening voor Overijssel en Midden- en Zuid-Gelderland. Inmiddels is het Meldpunt Stagediscriminatie

een feit. Sanne Benit, strategisch adviseur onderwijs en kwaliteit binnen Deltion College en Wendy van Essen-Blaakmeer, adviseur bij Vizier, vertellen over de weg ernaartoe.

#### **Heftig probleem**

In het Stagepact staat dat “mbo-scholen gemeenten en anti-discriminatievoorzieningen betrekken bij de planvorming

voor de aanpak van stagediscriminatie”. Sanne Benit: ‘We hebben dus eerst maar eens met de gemeente gebeld. Vervolgens zijn we in contact gebracht met Vizier, met Wendy. Al snel zaten we om tafel: mbo, gemeente en Vizier. De gezamenlijke wens was zo snel mogelijk te beginnen en niet eerst eindeloos te praten. We constateerden dat stagediscriminatie een heftig probleem is dat de



toekomstmogelijkheden van jongeren in de weg staat. Een probleem bovendien waar we te weinig aan doen. Want ook al zetten we stevig in op diversiteit en inclusie, ook al organiseren we speciale evenementen als het WorldWise Festival, hebben we een lhbtq+-netwerk en wordt Paarse Vrijdag elk jaar uitbundig gevierd; het aantal officiële meldingen van stagediscriminatie bij de vertrouwenspersoon van Deltion was 0. Dat kan niet kloppen op een ROC met 17.000 studenten, want we weten dat het veel voorkomt. Studenten delen hun ervaringen namelijk wel met docenten, maar die werden niet geregistreerd.'

### Wegwuiven

'Het lastige is dat discriminatie vaak wordt gebagatelliseerd', zegt Wendy van Essen-Blaakmeer. 'Het is zo gewoon in onze maatschappij dat we het al snel wegwuiven. "Ach joh, dat is vast niet zo bedoeld" of "maak je niet druk, negeer het gewoon". Dit werpt voor studenten een enorme drempel op om een melding te doen. Ondertussen is discriminatie niet zelden de reden dat studenten stoppen met de stage.'

De vier mbo-scholen en Vizier gingen samen aan de slag om een heldere meldstructuur op te zetten waarin studenten zich gehoord en gezien voelen. Het uitgangspunt was dat studenten op verschillende manieren moeten kunnen melden: bij de docent, bij een meldpunt, online en extern bij de anti-discriminatievoorziening. Vervolgens is natuurlijk de vraag wat er na de melding moet gebeuren. Sanne Benit: 'We zochten antwoord op vragen als: Ga je ook met het bedrijf in gesprek en hoe dan? Wie betrek je daarbij? Wanneer schakel je bijvoorbeeld SBB in die de stagebedrijven accrediteert? Zet je hen te vroeg aan tafel dan kan dit voor een bedrijf bedreigend zijn. Dan kun je het gesprek over de ervaring van de student wel vergeten. En daar gaat het nu juist om. Dit soort inzichten is het effect van de inbreng van Vizier die altijd het perspectief van de melder als uitgangspunt heeft.'

De meldstructuur die er nu is, ook de online-optie, is heel eenvoudig. Een organisatie hoeft er niks voor aan te schaffen. De student vult zijn of haar telefoonnummer en mailadres in en beschrijft het incident. Dit gaat direct naar de vertrouwenspersoon en die

*'Het belangrijkste is dat je accepteert dat een student discriminatie ervaart'*

maakt zo snel mogelijk (in principe binnen 24 uur) een afspraak met de student. Vervolgens kiest de student zelf met wie hij of zij in gesprek gaat.

### Training

Inmiddels kunnen studenten op grote schermen in de school lezen wat ze kunnen doen bij stagediscriminatie. Er hangen posters, er zijn flyers met een QR-code. 'Maar het allerbelangrijkste', zegt Sanne Benit, 'is het warme contact met docenten, mentoren en BPV-begeleiders. Voor hen hebben we een training ontwikkeld die gegeven wordt door Vizier. Wendy van Essen: 'De eerste twee trainingen hebben inmiddels plaatsgevonden. We leren de deelnemers hoe ze discriminatie kunnen erkennen en herkennen. Het belangrijkste is dat je accepteert dat een student discriminatie ervaart, docenten hoeven niet te bepalen of iets discriminatie is of niet. Verder gaat het over gespreksvaardigheden. Welke vragen stel je wel en welke niet, hoe luister je empathisch en zonder oordeel? Hoe ontdek je wat er schuilgaat achter wat een student vertelt? Hoe geef je terug wat je gehoord hebt?'

Voor leerplichtambtenaren en doorstroomcoaches heeft Wendy de volgende tips: 'Het is belangrijk te weten dat uit onderzoek blijkt dat studenten die stagediscriminatie ervaren zich eenzaam voelen, minder vertrouwen hebben in de toekomst en in eigen kunnen. 25 procent van hen geeft aan te overwegen te stoppen met de opleiding. Het heeft enorm veel impact. Wees je daarvan bewust en neem het mee in je gesprekken. Stagediscriminatie kan de onderliggende

oorzaak zijn van het gebrek aan motivatie van studenten ervaren zonder dat ze het zelf benoemen. Als je elke dag geconfronteerd wordt met discriminatie, raak je eraan gewend, maar het negatieve effect blijft.'

Tot slot spreekt Sanne Benit de hoop uit dat de focus niet te veel op het meldpunt zal komen te liggen. 'Want dat op zich is nog niks. We staan met elkaar voor een maatschappelijke uitdaging. Ik zou heel blij zijn als we de verhalen van onze studenten serieus gaan nemen en gezamenlijk de drempels om deze te melden voor hen kunnen wegnemen.' 🍷

**Het rapport 'Hoe mbo-studenten stagediscriminatie willen melden' is via deze QR-code te downloaden.**



### Meer informatie

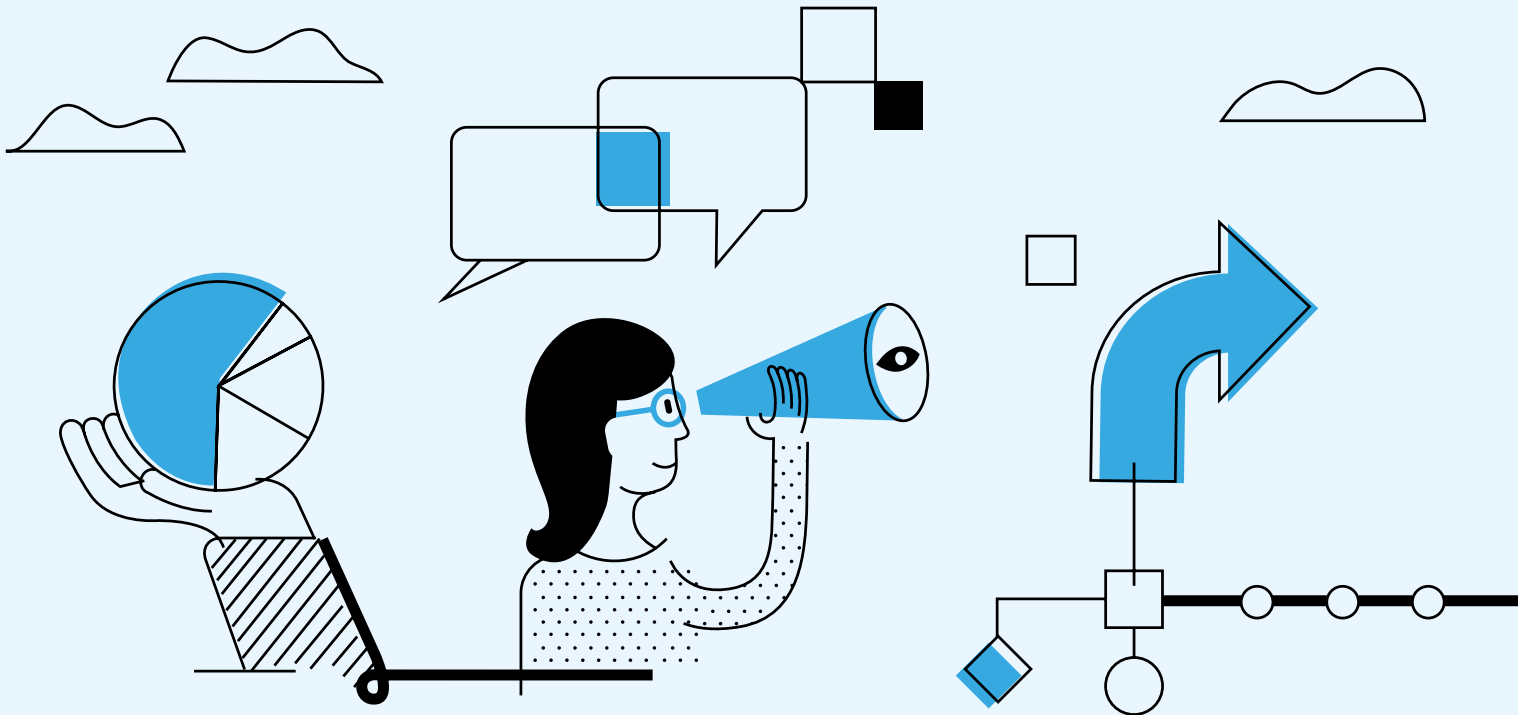
De Zwolse meldstructuur is te vinden op de website van Kennispunt BPV.



Meer informatie over wat stagediscriminatie is, hoe vaak het voorkomt en wat de impact is, vind je hier:



# De (zieke) mbo-student en de privacy



Maud van Erp, voormalig jurist bij Ingrado, mocht in april jl. haar proefschrift verdedigen met als titel: Een privacyrechtelijk perspectief op de (zieke) mbo-student. Hieronder deelt ze haar belangrijkste bevindingen rondom de leerplicht.

**Tekst** Maud van Erp **Illustratie** Welmoet de Graaf

In de Leerplichtwet staat dat de ouder(s) die het gezag uitoefent(en) en/of de feitelijke verzorger(s) de kwalificatieplichtige student ziekmelden. De minderjarige student die niet meer bij de ouder(s) woont, mag zichzelf ziekmelden. Binnen twee dagen na het ontstaan van de ziekte moet de student bij de instelling ziekgemeld worden, zo mogelijk met opgave van de aard van de ziekte.

De Leerplichtwet bepaalt niet nader welke gegevens de instelling over de aard van de ziekte moet registreren, of bewijs van ziekte nodig is en welk bewijs dan nodig is. Ook uit de wetsgeschiedenis volgt dit niet. De Hoge Raad heeft in juni 2020 geoordeeld dat een enkele kennisgeving dat de student ziek was, niet in alle gevallen zonder meer toereikend is. Degene die zich ziekmeldt, moet

soms een 'begin van bewijs' leveren. Aan de instelling moet 1. worden verteld dat de student ziek is en 2. soms 'meer' over de ziekte worden verteld. De student moet bijvoorbeeld vertellen wát hij heeft of hij moet de schoolarts bezoeken.

Daarmee lijkt de bewijsverplichting rondom ziekte te zijn verzwaard.

# 'In de praktijk is de taak van de leerplichtambtenaar wel steeds meer richting begeleiding gegaan'

De casus was als volgt. Bij een kwalificatieplichtige studente was sprake van verzuim gedurende ruim één maand. De moeder meldde de studente ziek. De studente werd meerdere keren verwezen naar de schoolarts, maar zij gaf geen gehoor aan de oproep. De moeder wilde niet aangeven waarom haar dochter ziek was. Ze gaf aan dat dit privé was. De school worstelde met de vraag hoe om te gaan met de ziekmeldingen zonder dat er onderzoek gedaan kon worden door een schoolarts.

De school zette uiteindelijk de ziekmeldingen om naar 'vermoedelijk ongeoorloofd schoolverzuim'. De leerplichtambtenaar stelde een onderzoek in naar het schoolverzuim van de studente en maakte uiteindelijk een proces-verbaal op. Het Hof overwoog dat bewezen was dat de studente de school waar zij stond ingeschreven niet had bezocht. Het Hof vond een enkele afmelding vanwege 'ziekte' door haar moeder niet zomaar voldoende voor geoorloofde afwezigheid. De studente had op geen enkele manier openheid van zaken gegeven, zodat niet duidelijk was geworden waarom zij afwezig was. Er werd gesteld dat dit een privéaangelegenheid was en verder werd de deur dicht gehouden. Een onderzoek naar de ziekte van de studente bleek onmogelijk. Dat recentelijk de psychische stoornis PTSS bij de studente was vastgesteld, deed aan het oordeel niet af.

De lijn die de Hoge Raad uitzet over het bewijs bij de vrijstelling wegens ziekte komt overeen met die van de hoogste bestuursrechter in Nederland, de Raad van State (ABRvS). Zij oordeelde dat degene die zich beroept op gewichtige omstandigheden (zoals ziekte) om tijdelijk wegens lichamelijke of psychische omstandigheden niet de school te bezoeken, dit moet onderbouwen. Dit kan met (een) geneeskundige verklaring(en) afkomstig van een jeugd- of gezinshulpverleningsinstantie en/of met enige andere objectieve verklaring die de gewichtige omstandigheden aantoont.

## AVG

In mijn onderzoek toetste ik de ziekteverzuimverplichtingen uit de Leerplichtwet aan de AVG. De conclusie was dat als instellingen de Leerplichtwet naleven, en dus de aard van de ziekte noteren, dit in strijd kan zijn met de AVG. Dat komt doordat volgens de AVG scholen alleen gezondheidsgegevens mogen gebruiken om de student te begeleiden of voorzieningen voor hem of haar te treffen. Het doel van de Leerplichtwet is echter een andere, namelijk toezicht houden en sancties opleggen als dat nodig is.

In de praktijk is de taak van de leerplichtambtenaar wel steeds meer richting begeleiding gegaan, maar in de wet is dat nog niet vastgelegd. Dat zorgt nu voor problemen. Er is daarnaast nog een reden waarom de Leerplichtwet in strijd is met de AVG. Gezondheidsgegevens mag je alleen opslaan als dat volgens de AVG noodzakelijk is. Dat is subjectief, maar het is maar de vraag of het altijd noodzakelijk is om na twee dagen te noteren wat de student mankeert, in plaats van wat hij of zij nodig heeft.

Ook volgde uit het onderzoek dat het niet hoeven bezoeken van school vanwege een ernstig ziekte van een familielid in strijd is met de AVG. De student moet een doktersverklaring overleggen waaruit de ernstige ziekte blijkt. De instelling moet dan ineens beschermde gezondheidsgegevens gaan noteren van een ander dan de student, namelijk het zieke familielid. Dat mag niet. Alleen gegevens over de gezondheid van de student zelf mogen volgens de AVG genoteerd worden.

## Oplossingen

Om de knelpunten op te lossen, schets ik in mijn proefschrift een aantal oplossingen. Het arbeidsrecht bood inspiratie. Een zieke werknemer hoeft immers ook niet (alles) aan zijn werkgever te vertellen.

1. Registreer niet (direct) de aard van de ziekte. Noteer slechts dat de student ziek is. Twijfelt de instelling of de student

ziek is, dan moet zij niet om bewijs van de ziekte gaan vragen, maar verwijzen naar de jeugdarts.

2. Het bewijs van de ziekte moet door een arts worden verzameld en opgeslagen. De instelling verneemt slechts wat de student nodig heeft om weer aanwezig te kunnen zijn of passend onderwijs te kunnen volgen. De positie van de jeugdarts moet wettelijk beter worden verankerd.

3. Doorbreking geheimhouding.

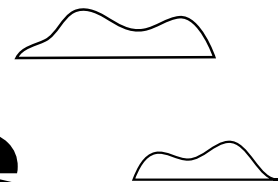
De jeugdarts moet aan de instelling het ondersteuningsplan kunnen vertellen om terugkeer te bevorderen.

4. De student mag zichzelf vanaf 16 jaar zelf ziekmelden. De Leerplichtwet verplicht ouders momenteel om bij de ziekmelding zo mogelijk de aard van de ziekte te vermelden. Om strafvervolgung te voorkomen moeten ouders soms dus beschikken over gezondheidsinformatie, maar zij kunnen daar niet (altijd) vrijelijk over beschikken. De hulpverlener heeft namelijk vanwege gezondheidswetgeving toestemming nodig van de student om informatie rechtstreeks met ouders te delen. Ouders komen in de knel gelet op de mogelijke strafvervolgung uit de Leerplichtwet als de student weigert toestemming te geven.
5. Ouders moeten geïnformeerd mogen worden over het (ziekte)verzuim van het kind. Daar is nu geen wettelijke grondslag voor in de Leerplichtwet, en die moet er volgens de AVG wel zijn.

Het integrale proefschrift is te lezen via:

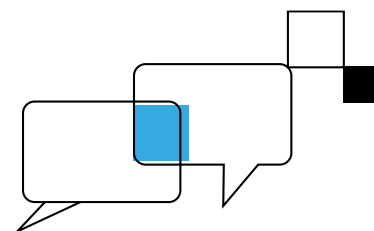


# Onderzoek in de schijnwerper



In deze rubriek belichten we regelmatig een aantal onderzoeken die van betekenis kunnen zijn voor het werkveld van leerplicht en het Doorstroompunt.

**Tekst** Marga de Weerd (projectleider Ingrado) **Illustratie** Welmoet de Graaf



## Aanhoudende tragiek in jeugdzorgbeleid en passend onderwijsbeleid

Sharon Stellaard verzorgde de keynote tijdens de Algemene Ledenvergadering en werkconferentie van Ingrado. Zij vertelde de aanwezigen over de bevindingen uit haar promotieonderzoek naar de historische ontwikkeling van het jeugdzorgbeleid en het passend onderwijsbeleid.

Problemen worden groter in plaats van kleiner en doordat we steeds maar repareren, raken de fundamentele oorzaken van de problemen uit beeld, is haar stelling. En voor het kind is steeds minder oog.

In haar proefschrift 'Boemerangbeleid - Over aanhoudende tragiek in passend onderwijs- en jeugdzorgbeleid' beschrijft Sharon Stellaard de ontwikkelingen in het jeugdzorgbeleid en het beleid rondom het speciaal onderwijs van de laatste 50 jaar. De doelen in dat beleid zijn steeds hetzelfde namelijk een beperking van het aantal jongeren dat een beroep op jeugdzorg doet of dat naar het speciaal onderwijs gaat. Beide doelen worden steeds niet gehaald. Integendeel; het aantal jongeren dat jeugdzorg krijgt (of daarvoor op de wachtlijst staat) en het aantal jongeren dat naar het speciaal onderwijs gaat neemt steeds verder toe. Hoe kan dat?

## Mechanismen in het beleid

Beleed versterkt zichzelf voortdurend omdat de aannames en overtuigingen die in het beleid besloten liggen, binnen beleidsnetwerken en vaak ver daarbuiten als gepast en correct worden ervaren (logica van gepastheid). Daarnaast wordt het steeds ingewikkelder om een ingeslagen pad te verlaten omdat er een verstrengeling van belangen en afhankelijkheden is ontstaan (logica van padafhankelijkheid). Deze twee logica's versterken elkaar bovendien.

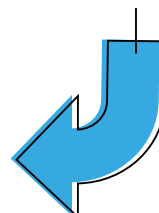
De 'logica van de calculatie' en de 'logica van de interferentie' worden reactieve mechanismen genoemd. Beleid lokt vaak calculerend gedrag uit en leidt daarmee tot ongewenste effecten van het beleid. Als reactie daarop wordt in

een volgende fase geprobeerd dat beleid te repareren. Hierdoor ontstaat een steeds complexer stelsel waarvan de houdbaarheid onder druk komt te staan. 'Logica van interferentie' gaat over beleid dat op andere terreinen wordt gevoerd en dat een effect heeft op het gevoerde onderwijs- en jeugdbeleid. Het marktdenken wordt daarbij als voorbeeld genoemd.

Stellaard toont aan dat alle bovenstaande mechanismen zich hebben voorgedaan op beide beleidsterreinen en elkaar bovendien nog hebben versterkt. Dat heeft tot het falen van zowel het beleid op het gebied van speciaal onderwijs als op het gebied van jeugdzorg geleid. Het resultaat daarvan is dat er steeds minder oog is voor het kind. In plaats daarvan zijn producten, classificaties en labels centraal komen te staan.

## Hoe verder?

Met de ambities in het beleid van de afgelopen jaren, is volgens Stellaard niets mis. Maar omdat we steeds aan het repareren zijn, raken de fundamentele oorzaken uit beeld. De dieperliggende overtuigingen, de aannames onder het stelsel, worden niet ter discussie gesteld. Dat maakt dat mensen maar blijven doorgaan met wat ze doen in plaats van de fundamentele vraag te stellen 'Hoe kan het dat er zo veel energie gaat naar hervormingen, terwijl het niet beter wordt voor de kinderen om wie het draait?' Wat nodig is, is een chronologisch beleidsbesef. Met betrekking tot onderwijs en jeugd is dat het besef dat aan het bestaan van speciaal onderwijs en het jeugdzorgaanbod bepaalde overtuigingen ten grondslag liggen die al uit het begin van de twintigste eeuw dateren. Ook over die overtuigingen zou het moeten gaan.







# Powerworkshop trekt jongeren van de bank

Shakira is 20 jaar en zat thuis op de bank. Geen startkwalificatie, geen werk, geen inkomen. Een problematische schoolcarrière, schulden en problemen in de thuissituatie deden haar stilvallen. Verzoeken om contact vanuit Doorstroompunt (voorheen Bureau VSV Heerlen) legde ze naast zich neer. Een enthousiaste doorstroomcoach en een nieuwe workshop brachten haar in beweging.

**Tekst** Yolenthe van der Ree

Nu, vijf maanden later, werkt Shakira vier dagen in de week bij het aan de gemeente Heerlen verbonden mensontwikkelbedrijf, heeft ze een inkomen en een dagritme. Blij en trots vertelt ze hoe dat zo gekomen is: 'Het is niet verplicht, we doen het samen en je mag hier fouten maken.'

Power-up heet de workshop waar Shakira aan deelnam, een naam die goed past bij het enthousiasme van zowel deelnemers als begeleiders. Die laatste zijn Yvonne Driessen, Jos Mulders en Ange-

lique Crapels, alle drie werkzaam bij het Doorstroompunt. De jongeren voor wie zij de workshops ontwikkelden kampen met complexe problematiek, zijn de aansluiting met school kwijtgeraakt evenals het geloof in zichzelf en hebben weinig ruimte in hun hoofd om over de toekomst na te denken. Het opleidingsniveau en de problematiek van de jongeren zijn zeer divers, maar de gemene deler is: ze zitten allemaal vast. Wat tot nu toe niet gelukt is, lijkt met deze workshop wel te lukken; jongeren in beweging krijgen en houden.

## **Huisbezoek**

De workshop bestaat uit vier bijeenkomsten van een dagdeel. Kandidaten worden aangedragen door een doorstroomcoach of door collega's van bijvoorbeeld een wijkteam en inmiddels komen ze ook via jongeren die de workshop al gevolgd hebben. De start is een huisbezoek, waar de jongeren vaak niet veel zin in hebben. 'De aanhouder wint', zegt Yvonne Driessen, 'We blijven bellen en contact zoeken. Pas als we op huisbezoek gaan, vertellen we over de workshop.'



We hebben de inhoud zelf bedacht en kunnen daar enthousiast over vertellen. Alles draait om motivatie, talenten, wensen en drijfveren.'

Shakira heeft een buddy vanwege de complexe problematiek in de gezinsituatie en die attendeerde haar op de workshops. De opleiding diervverzorging beëindigde ze voortijdig. Daarna had ze verschillende baantjes en zat vervolgens met schulden op de bank. 'Toen mijn buddy vroeg of Yvonne me al eens had benaderd, moest ik toegeven dat ze dat inderdaad gedaan had, maar dat ik haar genegeerd had. Ik zag nu in dat ik het misschien toch een kans moest geven en toen heeft mijn buddy een huisbezoek geregeld. Yvonne heeft uitgelegd wat de workshops inhielden en wat ik ervan zou kunnen leren. Ik dacht toen "laat ik het dan maar proberen".'

### Kippenvel

'Door de workshops heb ik mezelf beter leren kennen. We hebben verschillende oefeningen gedaan. Eerst kennismaken met elkaar, vertellen wie je bent en waarom je meedoet. Sommigen zeiden alleen hun naam en dat was ook goed. Zo leerden we meteen dat we grenzen mogen stellen. Bij de tweede oefening lag er een touw op de grond en kregen we persoonlijke vragen. Als je de vraag met 'ja' kon beantwoorden, ging je aan de ene kant van het touw staan en met een 'nee' liep je naar de andere kant. Heb je schulden? was een van de vragen. Ik twijfelde heel erg, maar ben toch aan de 'ja-kant' gaan staan, ook omdat ik zag dat ik niet de

enige was. Dat maakt het makkelijker. Ik realiseerde me dat ik er nu echt mee aan de slag moest omdat ik het anders nooit zou oplossen. In een andere bijeenkomst vulden we de Educatiemeter in (zie kader). Dat heeft heel erg geholpen. Wat daaruit kwam klopte helemaal, maar ik had het zelf nooit zo op een rijtje kunnen zetten. Zo kwamen 'sport' en 'bouw' uit de test als werkgebieden die bij mij zouden passen. Ik heb daar altijd interesse in gehad, ook omdat mijn vader een bouwman is. Ik werk nu op de afdeling houtbewerking bij WerkvoorHeerlen. Meten, zagen, schuren en monteren. Ik vind het echt superfijn, heb weer een ritme en zelfs een inkomen. Het zijn hier heel erg lieve mensen dus dat helpt ook.'

Doorstroomcoach Jos Mulders vertelt over een 'kippenvelmoment' in de workshop. 'Voor een opdracht leggen we zo'n 100 foto's neer, associatiekaarten. We vragen de jongeren een foto te kiezen en te vertellen wat ze erbij voelen. Shakira koos een foto van een zwart landschap met een regenboog (zie afbeelding).

Ze zei "dat donkere is zoals ik me voel als ik depressief ben en de regenboog betekent dat ergens de zon schijnt. En ik hoop dat voor mij ook ergens de zon schijnt". Ik krijg er nog kippenvel van. Shakira: 'Ik denk zelf heel snel donker en somber. Maar ondanks dat ik zo negatief kan zijn, blijf ik altijd een klein stukje in mezelf voelen dat positief en licht is.'

### Aan het werk

Na de workshop hebben de jongeren verschillende opties, waaronder doorstromen naar WerkvoorHeerlen, het mensontwikkelbedrijf verbonden aan de gemeente Heerlen. De andere opties zijn terug naar school, doorstromen naar het werkgeversservicepunt (WSP) of individueel maatwerk. Bij het mensontwikkelbedrijf worden de wensen, mogelijkheden en talenten verder in kaart gebracht en ontwikkeld. Lisa Sanna is senior-ontwikkelcoach bij WerkvoorHeerlen en vertelt dat jongeren aan de slag kunnen in een van de drie ontwikkelsferen: Zorgwerk (horeca, schoonmaak en zorg), Dienstwerk (zakelijke dienstverlening, toezicht en logistiek) en Vakwerk (bouw, groen en techniek). 'Veel wat de jongeren doen of maken heeft maatschappelijke meerwaarde. Zo maken ze grote gezelschapsspellen voor ouderen, doen ze schoonmaakwerkzaamheden bij onder meer voetbalverenigingen en verzorgen ze vanuit de ontwikkelsfeer Zorgwerk drie keer per week ontbijt en lunch voor alle trajectmedewerkers.

'De jongeren krijgen een arbeidscontract van 20 uur per week en verdienen 14 euro bruto per uur. Het verschilt per jongere hoe snel ze doorstromen naar een reguliere baan, maar het contract bij ons heeft een looptijd van zes maanden. In die periode worden ze intensief begeleid door de voorman op de werkvloer en door de ontwikkelcoach. Jongeren die zich naast het werk verder willen ontwikkelen kunnen workshops volgen op onder meer creatief vlak, maar ook rond financiële vragen.

In Parkstad Limburg, waarvan Heerlen contactgemeente is, zijn 2800 jongeren zonder startkwalificatie. Van hen zijn er 1150 aan het werk, zij worden alleen gevolgd. De groep die in beeld is voor de workshops bestaat uit ruim 600 jongeren. Zij worden actief benaderd. Aan elke workshopronde nemen gemiddeld 8 jongeren tussen de 18 en 23 jaar deel. Inmiddels zijn 5 workshops afgerond. Na de zomer worden de workshops ook aangeboden in andere Parkstadgemeentes en zullen met meer bedrijven arbeidsovereenkomsten worden afgesloten.

# 'Het is niet verplicht, we doen het samen en je mag hier fouten maken'

Zodra duidelijk is in welke richting een jongere verder wil, ontwikkelen ze zich verder in de Bovengrondse Vakschool waar WerkvoorHeerlen deel van uitmaakt. Daar werken ze aan werknemers- en vakvaardigheden. Een vakschool wordt in samenwerking met werkgevers uit verschillende sectoren samengesteld.'

## Preventie met gezag

De workshops worden gefinancierd vanuit Preventie met gezag, een programma vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken (zie kader). Doel is ondermijning en criminaliteit onder jongeren te voorkomen. Heerlen is een van de 27 gemeenten die structureel geld ontvangen uit dit programma. Janis Maas is beleidsadviseur Arbeidsmarkt bij de gemeente Heerlen en stond aan de wieg van de workshops. 'Dit zijn jongeren die kwetsbaar zijn en vaak al in contact zijn geweest met politie en justitie. We willen hun kansen op de arbeidsmarkt bevorderen en daarmee ook voorkomen dat zij in de toekomst een beroep moeten doen op de gemeente voor inkomensondersteuning. Vandaar dat de gemeente gelden heeft vrijgemaakt voor 20 arbeidscontracten; bij WerkvoorHeerlen of elders. Nu die vervuld zijn, komen er nog 15 bij. Deze jongeren zullen we niet zo snel terugzien in een uitkering. Ze kunnen aan het werk tegen een redelijk salaris. Met de komst van JD Sports - een sneakerfabrikant die een groot distributiecentrum vestigt in Heerlen - ontstaat de mogelijkheid de vraag van de werkgever (personeel) te koppelen aan de ambitie van de gemeente (kwetsbare jongeren aan het werk).'

## Herkenning

Het project is weliswaar kleinschalig, maar het succes is onmiskenbaar, zegt Sacha van Ruth, beleidsmedewerker vsv van de gemeente Heerlen. 'Het succes van de workshop zit in de collectieve aanpak. De jongeren herkennen iets in elkaar en dat helpt enorm. Zoiets was er niet. Ook het feit dat jongeren letterlijk bij de hand genomen worden draagt bij aan het succes. Als het moet worden ze thuis opgehaald. Daar komt nog bij dat er geen druk is,

geen verplichting. En vlak het enthousiasme van de collega's niet uit. Zij spreken de taal van de jongeren en zijn zonder oordeel.'

Dat beaamt voormalig jeugdhulpverlener Angelique Crapels die speciaal voor de workshops is aangetrokken. 'De basis van de workshop is respect, tussen de jongeren onderling en ook tussen ons als begeleiders en de jongeren. Wij zijn geen mevrouw en meneer en de jongeren krijgen echt het gevoel dat ze mogen zijn wie ze zijn. Het gaat om de beweging van binnenuit, om de intrinsieke motivatie. Als je die op gang kunt brengen, gaan jongeren grote stappen zetten. Daarvoor is het nodig dat je naast hen gaat staan, werkt vanuit gelijkwaardigheid, jongeren laat zien en voelen dat ze waardevol zijn.'

## Na de workshop

Lisa Sanna ziet de kracht van de workshops in hoe de jongeren WerkvoorHeerlen binnenkomen. 'Het is zo mooi om te zien. Vol verwachting zijn ze, terwijl ze nog niet heel lang geleden volledig vast zaten. Natuurlijk zijn ze onwennig, het is voor de meesten hun eerste echte werkervaring. We starten dan ook met heel basale werknemersvaardigheden. Hoe zorg je ervoor dat je op tijd bent? Hoe meld je je af? Hoe neem je verlof? Als ze eenmaal gewend zijn, zien we in korte tijd een enorme ontwikkeling.'

Na de workshops worden de jongeren gevolgd en waar nodig krijgen zij ondersteuning om te voorkomen dat zij opnieuw uitvallen. Sacha van Ruth: 'Het streven blijft een startkwalificatie, maar voor de meeste jongeren uit deze groep is dat niet haalbaar. Hen begeleiden we naar duurzaam werk. Het liefst maken we een combinatie van werk met leren.'

Shakira ondertussen kijkt wat ze kan leren bij WerkvoorHeerlen en of haar toekomst in de bouw kan liggen. 'Ik kan ook nog switchen bijvoorbeeld naar schilderen of horeca. Na het half jaar is er ook een optie om bij JD Sports te gaan werken in de logistiek. Ik ga het zien.' 🍷

## EducatieMeter

EducatieMeter is een digitaal begeleidingsinstrument bestaande uit vier vragenlijsten die door de jongere ingevuld worden. Dit instrument biedt handvatten om een jongere effectief te begeleiden en zelf regie te laten voeren over zijn/haar ontwikkeling. EducatieMeter geeft vanuit vier verschillende invalshoeken informatie over de huidige situatie en gedrag van de jongere.

1. Mentale belastbaarheid (mentale fitheid en draagkracht)
2. Voorkeuren en prioriteitstelling (inzicht in de belevingswereld)
3. Persoonlijkheid (drijfveren, talenten, valkuilen en ontwikkelpunten)
4. Studie- en beroepsinteresse

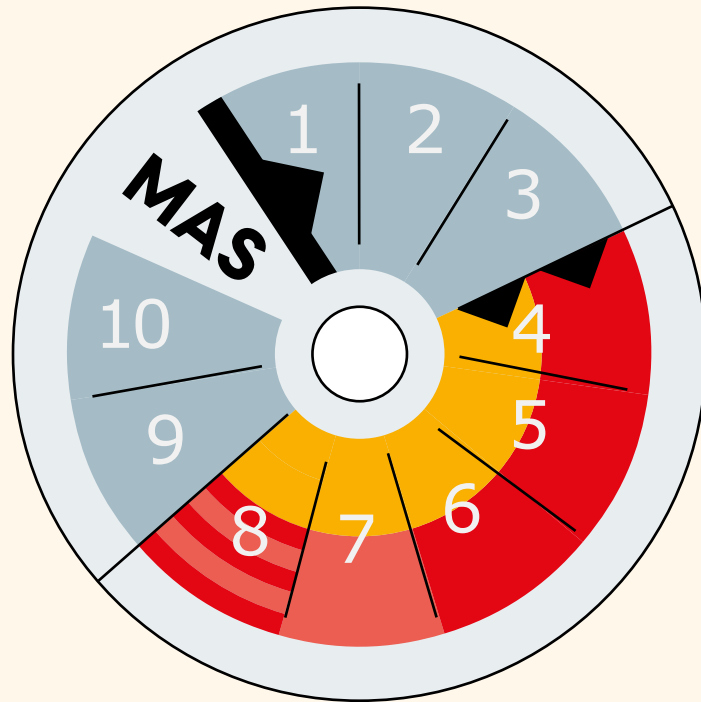


## Preventie met Gezag

Dit programma van het ministerie van BZK is erop gericht het toekomstperspectief en de leefbaarheid van jongeren in de aangewezen gebieden te verbeteren, naast het tijdig grenzen stellen aan jongeren die crimineel gedrag laten zien.

Er is al structureel geld beschikbaar voor de gerichte aanpak in 27 gemeenten met buurten waar de leefbaarheid onder druk staat en de risico's groot zijn dat kinderen, jongeren en jongvolwassenen in de criminaliteit belanden. De komende 3 jaar worden tientallen miljoenen euro's uitgetrokken om de jeugdcriminaliteit verder terug te dringen in de wijken van nog eens 20 gemeenten.





# In gesprek over de Wpg

Veel gemeenten worstelen met de in 2019 ingevoerde Wet politiegegevens (Wpg). De strenge regels op het gebied van gegevensdeling, archivering en beveiliging leveren veel – vooral administratief - werk op. Daarnaast is het de vraag hoe de Wpg zich verhoudt tot de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS).

**Tekst** Susan de Boer **Illustratie** Welmoet de Graaf

De Wpg beschouwt alle door leerplicht verzamelde gegevens als strafrechtelijke gegevens, en dat is in strijd met de grondgedachte van de MAS. Daarin staat immers niet de strafrechtelijke aanpak centraal, maar wordt vooral ingezet op preventie en hulp. Daarom zijn sommige gemeenten terughoudend in het onverkort doorvoeren van de Wpg. Ingrado Magazine sprak hierover met de gemeente Den Bosch, waar de

Wpg geldt voor alle leerplichtgegevens, en met regio De Friese Wouden, waar deze gegevens pas onder de Wpg vallen als er tot handhaving wordt overgegaan. Zowel Den Bosch als regio De Friese Wouden heeft de consequenties van de Wpg uitvoerig besproken met medewerkers en bestuurders. 'We hebben als gemeente met alle betrokkenen gesproken over hoe we de Wpg gaan uitvoeren,' zegt Aleksandra

Essens-Berak, manager en teamleider van de afdeling Leerplicht en Doorstroompunt in Den Bosch. 'Wat mag wel en wat niet? De informatie vanuit Ingrado is daarbij leidend geweest. Al ons relatief en absoluut verzuim valt potentieel onder de Wpg.' Regio De Friese Wouden, die uit zeven gemeenten bestaat, sprak daarnaast over de 'core business' van leerplicht. 'Is dat het opsporen van strafbare feiten? Of het

# De leerplichtpraktijk en de Leerplichtwet lopen steeds verder uiteen'

motiveren en stimuleren van ouders en jongeren om gebruik te maken van hun recht op onderwijs en ontwikkeling?', zegt leerplichtcoördinator Afke Hooghiemstra. 'Wij kiezen voor het laatste en daarom vallen de leerlinggegevens bij ons onder het bestuursrecht, niet onder het strafrecht. Maar dat staat haaks op de insteek van Ingrado, en dat is ongemakkelijk.'

## Puzzel

Zowel in De Friese Wouden als in Den Bosch is het opslaan, verwerken en delen van leerlinggegevens volledig ingericht volgens de Wpg-normen. Aleksandra Essens-Berak: 'Het gaat vooral over hoe we omgaan met die gegevens, hoe en waar we die vastleggen, wie er toegang heeft, hoe het toezicht is geregeld. Maar er zijn wel consequenties voor de werkvloer. Doordat de gegevensverstrekking zo strak is geregeld, hebben collega's van het Doorstroompunt geen toegang meer tot dossiers van leerplichtambtenaren. Er zijn andere mogelijkheden tot samenwerking, maar de collega's zijn gewend in het dossier te kunnen van de leerling met wie ze te maken hebben. Ze hebben nu het gevoel hun werk niet te kunnen uitvoeren zoals ze vinden dat zou moeten.' Aleksandra Essens-Berak zoekt naar manieren om de collega's hierin tegemoet te komen. 'Misschien zijn er mogelijkheden om autorisatiematrixen in het systeem aan te passen. Als je werk wordt belemmerd door systemen moet je kijken wat je daaraan kan doen, zonder dat je iets doet wat niet mag. Die puzzel moeten we nog leggen.' De Friese Wouden kiest bewust voor de aanstelling van regionale boa's domein III (onderwijs) die handhaven in de hele regio. 'Tot het proces-verbaal (pv) staat de leerplichtambtenaar naast de jongere. Als er een pv moet worden opgemaakt gaat het dossier naar de boa. Dan is voor iedereen duidelijk dat we een andere fase ingaan. Het werken met een regionale boa start formeel in 2025.'

## Gegevens

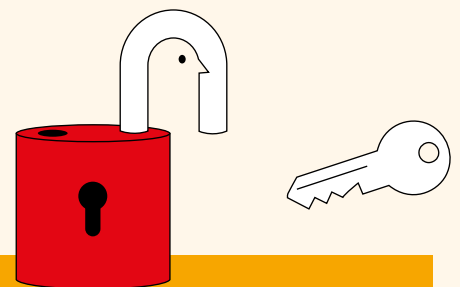
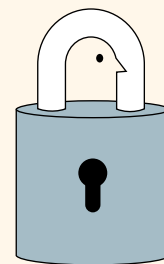
Gegevens worden onder de Wpg beter afgeschermd dan onder de AVG. Dat heeft voor- en nadelen. 'Vanuit leerplicht hebben we veel informatie, en we zijn ons soms niet bewust van de impact die het zou hebben als deze gegevens openbaar worden', zegt

Afke Hooghiemstra. 'Het is goed dat er schuttingen staan rond die gegevens. Maar dan moet er wel een deur in, die onder bepaalde omstandigheden open kan. Want een consequentie van onze aanpak is dat we de gegevens niet zomaar mogen delen met openbare orde en veiligheid, omdat er onder de AVG geen sprake is van doelbinding.' Bij de 'Wpg-aanpak' kunnen die gegevens wel worden gedeeld, maar dan zijn er weer andere uitdagingen. Zo zegt Essens-Berak: 'Ik vind de strenge regulering rond gegevens soms ingewikkeld, zeker als het om jongeren in een kwetsbare positie gaat en leerplicht en Doorstroompunt samen optrekken.' Haar collega, juridisch kwaliteitsmedewerker Sarai Smith-Bekkers, ziet ook een andere kant: 'Een dossier dat vanaf melding onder de Wpg valt is omvangrijker. Er zijn dan meer gegevens die binnen het Wpg-domein ter beschikking kunnen worden gesteld.'

## Nieuwe leerplichtwet

Dat gegevens van verzuimende jongeren onder de Wpg vallen, komt doordat in de Leerplichtwet staat dat een leerling die deze wet overtreedt, een strafbaar feit pleegt. Beide gemeenten vinden het dan ook hoog tijd voor een nieuwe Leerplichtwet. 'We zijn niet meer de politie van het onderwijs', zegt Afke Hooghiemstra. 'We hebben meer expertise om jongeren te helpen gebruik te

maken van hun leerrecht. Maar ik wil het handhaven niet kwijt, want daarmee kun je zo nodig een doorbraak forceren.' Smith-Bekkers hoopt dat gemeenten bij de herziening van de Leerplichtwet meer samen optrekken dan het geval was bij de invoering van de Wpg. 'We hebben zelf het wiel moeten uitvinden en er is veel dubbel gedaan.' Hoe het goede moet worden gedaan, voor zowel de jongere die verzuimt vanwege een minder goed passend onderwijsaanbod, als voor de jongere die dreigt af te glijden naar de criminaliteit, moet degelijk worden neergelegd in wet- en regelgeving. Zowel Den Bosch als De Friese Wouden vinden het belangrijk daarover het gesprek te voeren. 🍷



## Standpunt Ingrado

De leerplichtpraktijk en de Leerplichtwet lopen steeds verder uiteen. Die discrepantie is sinds het van kracht worden van de Wet politiegegevens en het Besluit politiegegevens BOA onder een vergrootglas komen te liggen. Ingrado spant zich in om wet- en regelgeving te veranderen, daarnaast ziet de vereniging als haar taak om haar leden te informeren over wet- en regelgeving. Door die twee taken lijken de boodschappen die Ingrado uitdraagt soms op gespannen voet met elkaar te staan. Ingrado draagt enerzijds

de uitgangspunten van de MAS uit. We communiceren anderzijds dat op basis van de bestaande Leerplichtwet verzuimgegevens politiegegevens zijn. Verschillende gemeenten stellen zich vanuit de MAS op het standpunt dat verzuimgegevens pas politiegegevens zijn op het moment dat besloten wordt om proces-verbaal op te maken. Zij richten hun administratie in op basis van dat principe. Er zijn auditoren die meegaan in die zienswijze. Met dit artikel wil Ingrado de leden over beide interpretaties informeren.



# 10 vragen aan...

# Stans Goudsmit

## Kinderombudsman Rotterdam-Rijnmond

### 1 Wat is de rol van de Kinderombudsman in uw regio? Wat merken de kinderen in Rotterdam van uw werk?

'Als Kinderombudsman zie ik erop toe dat de gemeenten waar wij werken goed voor hun kinderen zorgen. Goed voor mij betekent dat de rechten van kinderen worden nageleefd. Het Kinderrechtenverdrag is mijn meetlat. Ik ben er samen met de ombudsman en onze collega's van ORR (Ombudsman Rotterdam-Rijnmond) voor alle inwoners in ons gebied. 'Kinderen en hun ouders kunnen bij ons terecht als ze vastlopen. Dat gaat vaak over wachten; wachten op jeugdhulp, wachten op een jeugdbeschermer, wachten op een plek in het speciaal onderwijs. Vanuit ORR proberen wij deze klachten op te lossen. Als het kan door te bemiddelen en te stimuleren. Als het moet door te controleren en te confronteren.'

### 2 U bekijkt het thuiszittersvraagstuk vanuit de kinderrechten. Hoe ziet u die relatie?

'Vanuit ORR doen we onderzoek naar thuiszitters. We doen dat samen met kinderen. Hoe ervaren zij die periode en wat zien zij als oplossing? Het credo "not about us, without us" past enorm bij mijn werk. 'Ondanks alle inspanningen zie ik dat er niet voor elk kind een passende plek op een school is. Dat kinderen die thuiszitten vaak geen onderwijs krijgen. En dat kinderen niet meepraten en meebeslissen over wat zij nodig hebben om weer naar school te gaan. Dat zijn allemaal kinderrechten die bij thuiszitters onder druk staan.'

### 3 Wat moet er in uw optiek gebeuren om het recht op onderwijs en ontwikkeling voor ieder kind te waarborgen?

'Vanuit het recht op inclusief onderwijs moeten scholen meer doen om onderwijs voor alle kinderen mogelijk te maken. Daar zijn aanpassingen voor nodig. Kinderen vinden ons onderwijssysteem ouderwets en niet aansluiten bij hun behoeften. Digitaal onderwijs kan deels een uitkomst bieden. Leren door te doen, daar vragen veel kinderen om. Ik realiseer me dat dat veel vraagt van scholen. Toch zie ik ook mooie voorbeelden die kunnen inspireren. 'Meer jeugdhulp bieden op school is ook

nodig. Dicht bij het kind, zodat veel eerder hulp kan worden ingeschakeld. Die zorg collectief inkopen, in plaats van per kind een individuele beschikking af te geven, kan helpen.'

### 4 Kan de transitie van 'verzuim' naar 'aanwezigheid' hieraan bijdragen?

'Alleen ongeoorloofd verzuim moet nu centraal gemeld worden. We weten niet hoeveel kinderen er met toestemming thuis zitten. Door te kijken naar alle vormen van aan- en afwezigheid, komen ook deze kinderen in beeld. Alleen als je weet hoeveel kinderen er thuiszitten en wat ze nodig hebben, kan je passende oplossingen creëren. Ik vind dit dus een goede transitie.'

### 5 Sinds de invoering van de Methodische Aanpak Schoolverzuim werkt de leerplichtambtenaar steeds meer preventief. Is dat een positieve ontwikkeling wat u betreft?

'Dat is zeker positief. Voorkomen dat kinderen uitvallen is immers de beste oplossing tegen thuiszitten! Kinderen vertellen ons dat ze de leerplichtambtenaar nooit hebben gesproken toen ze thuis zaten, maar dat best hadden gewild. Ze willen iemand die naast hen staat en meedenkt over wat er wél kan. Tegelijkertijd moet het imago van de leerplichtambtenaar dan wel veranderen. Van 'schoolpolitie' naar bondgenoot. Daar is tijd en inzet voor nodig.'

### 6 Het gebrek aan passende onderwijsplekken leidt tot een toename van het aantal vrijstellingen van de Leerplichtwet op grond van artikel 5 onder a. Hoe zouden we dit tij kunnen keren?

'Deze vrijstelling is bedoeld voor kinderen die vanwege lichamelijke of psychische problemen niet geschikt zijn om naar school te gaan. Maar de werkelijkheid is vaak andersom: de school is niet geschikt om deze kinderen onderwijs te bieden. Dat is een pijnlijke constatering. In plaats van te focussen op de beperkingen van een kind, moeten we veel meer focussen op het geschikt maken van de scholen voor deze kinderen.'

### 7 Wat moet er gebeuren om jeugdzorg te garanderen voor alle jeugdigen die dat nodig hebben?

'Onderwijs en zorg op één locatie vind ik essentieel voor het welzijn van kinderen. Kinderen die iets extra's nodig hebben kunnen even weg uit de klas. Een uurtje, een dag en soms iets langer. Voor rust, zorg of extra begeleiding. Ik heb zorgen dat er steeds meer aparte bubbels ontstaan voor bepaalde groepen kinderen. Voor hoogbegaafde kinderen, voor kinderen met autisme of een angststoornis. Het onderwijs segregereert daardoor méér in plaats van minder. Dat is niet gewenst.'

### 8 Voor veel nieuwkomers wordt het recht op onderwijs niet waargemaakt. Wat kan de Kinderombudsman betekenen voor deze groep?

'Onlangs hadden we een zaak waar dit speelde. Daar hebben we de organisatie voor vluchtelingen en de gemeente samen gebracht. Dat heeft tot oplossingen geleid.'

### 9 Wat kan voor- en vroegschoolse educatie in uw optiek bijdragen aan de (onderwijs) kansen van kinderen?

'Van meerdere kanten bereikt ons het zorgelijke signaal dat het aantal vierjarigen dat nog niet 'schoolrijp' is, stijgt. Deze kinderen gaan als ze vier worden niet naar school. De achterstand die ze al hebben wordt direct nog groter. Dus kinderen op jonge leeftijd voorbereiden op school, daar ben ik helemaal voor!'

### 10 Welke vraag stelden we niet en zou u graag beantwoorden?

'De gevolgen van thuiszitten zijn enorm groot. Kinderen volgen lange tijd geen onderwijs, hun psychische gezondheid gaat achteruit, een deel van hen haalt geen diploma. Een thuiszitter heeft invloed op de rest van het gezin. Andere kinderen krijgen minder aandacht. We spreken ouders die in financiële problemen komen, omdat ze minder gaan werken om bij hun kind te zijn. Thuiszitten veroorzaakt kansenongelijkheid. Dat moeten we te allen tijde voorkomen!' 🍀



# Hoe is het om jou te zijn?

Hoe betrek je jongeren bij beleid? Die vraag is actueel nu het wetsvoorstel Van school naar duurzaam werk bij de Raad van State ligt en naar verwachting in 2025 in werking zal treden. Doel van het wetsvoorstel is jongeren die dit nodig hebben, begeleiding te bieden bij de overstap van school naar werk en bij (dreigende) werkloosheid.

**Tekst** Yolante van der Ree **Foto** Wilbert van Woensel

Scholen, Doorstroompunten en gemeenten worden verplicht samen te werken in de totstandkoming en uitvoering van een regionaal programma gericht op betere begeleiding van jongeren. Bovendien moeten jongeren betrokken worden bij de ontwikkeling van dit programma. Hoe doe je dat? Die vraag stelde Annelieke Kersbergen, projectleider bij Ingrado aan Geeske Strating, senior-onderzoeker bij Stichting Alexander. Ingrado Magazine was erbij.

Annelieke Kersbergen is stellig. 'Los van deze wet vind ik dat we beleid óver jongeren alleen kunnen maken mét jongeren. Stichting Alexander is expert in het bevragen van jongeren over onderwerpen die hen aangaan. Recent deden zij in opdracht van de gemeente Amsterdam onderzoek onder voortijdig schoolverlaters naar de context van hun leefwereld, hun perspectief daarop en bovenal naar hun behoeften (zie kader). Geeske kan ons vast tips en advies geven

over hoe we jongeren kunnen betrekken bij het maken van een regionaal programma Van school naar duurzaam werk.'

Geeske Strating vindt dat professionals veel te weinig vragen aan jongeren. 'Als professionals denken we te weten wat er speelt in de wereld van jongeren, wat ze nodig hebben, hoe we kunnen helpen. Dat is niet zo, wij hebben een andere leefwereld.'



*Wat is de start, waar begin je?*

Geeske Strating: 'De eerste vraag die ik stel is altijd "Hoe is het om jou te zijn? Vertel het me, jij bent de expert". In het onderzoek onder voortijdig schoolverlaters was dat ook ons vertrekpunt. Hoe is het om voortijdig te stoppen met school? Opvallend is dat jongeren het zelf niet als probleem ervaren dat ze voortijdig zijn gestopt met school. Sterker nog; ze ervaren het vaak als een opluchting, als het wegvallen van druk. En dus als een oplossing. Dat het een kortetermijnoplossing is, is niet hun zorg.

'Aan de andere kant, als je kijkt naar de aanbevelingen die de jongeren geven, hebben zij ergens wel het besef dat het een probleem is. Zij raden bijvoorbeeld aan om meer en betere voorlichting te geven over de consequenties van voortijdig schoolverlaten. Ze realiseren zich dus wel dat nu stoppen niet betekent dat ze na een tijdje niet weer de behoefte krijgen om een opleiding op te pakken. Ze zeggen in het onderzoek dan ook unaniem dat het harstikke goed is dat er aanbod is voor jongeren die de school voortijdig verlaten. Misschien op dit moment niet voor henzelf, maar dat het er moet zijn, staat niet ter discussie.

'Nu even niet betekent dus niet nooit niet. Dus blijf terugkomen want dan ben je er ook als jongeren bereid zijn zich te laten helpen. We zien, ook in andere onderzoeken, dat een vertrouwd gezicht ontzettend belangrijk is.'

*Een van de voorwaarden voor het regionale programma Van school naar duurzaam werk is dat er een regionale analyse aan ten grondslag moet liggen. Wie zitten er in mijn regio, wie hebben extra ondersteuning nodig, wat is er de afgelopen jaren ingezet en wat was het effect? Kunnen we jongeren hierbij betrekken?*

Geeske Strating: 'Wat zou kunnen helpen is om met jongeren de cijfers uit de analyse te onderbouwen met ervaringen en verklaringen. Dan krijg je een verdiepende kwalitatieve analyse. Dat maakt het voor jongeren ook heel concreet, ze kunnen aangeven of ze zich wel of niet herkennen in de cijfers.

'Als blijkt dat een bepaalde groep bovenmatig uitvalt, is dat de groep die je gaat benaderen om mee samen te werken. Ik kan me ook voorstellen dat je met een mbo-klas in gesprek gaat. Daar zitten geheid studenten bij die overwegen om te stoppen, of die studenten kennen die dat overwegen of die

al in gesprek zijn met het Doorstroompunt, of eerder uitvielen en nu weer terug zijn. Je zou ook jongeren kunnen benaderen die in een traject zitten via Doorstroompunt of die bij het jongerenwerk in beeld zijn. Werk altijd vanuit de relatie. Zo krijg je een zo breed mogelijke samenstelling van de groep die je gaat bevragen.'

*'Wees oprecht nieuwsgierig, durf te vragen. En luister!'*

*Wat maakt dat jongeren zich echt betrokken voelen en willen bijdragen?*

Geeske Strating: 'Heel belangrijk is dat je vooraf duidelijk bent in waar de jongeren toestemming voor geven en hoe je daarmee omgaat. Zorg voor een veilige omgeving waarin zij hun mening durven geven en zichzelf kunnen laten zien. Neem zelf een open en nieuwsgierige houding aan.

'En wees je bewust van het ethische aspect. Je vraagt jongeren tijd te maken en inzicht te geven in hun leefwereld. Daar moet dan wel iets tegenover staan. Koppel altijd terug wat je op papier zet na een bijeenkomst. Klopt jouw interpretatie? Doe dat het liefst in een terugkombijeenkomst waarin je de gegevens enigszins hebt gegroepeerd. Kunnen we hier al conclusies uit trekken en zo ja welke? En tot welk advies zou dat kunnen leiden? En koppel terug wat er met het advies gedaan wordt. Ook als het tegenvalt.'

*Zijn er gouden regels voor bijeenkomsten met jongeren?*

Geeske Strating: 'Misschien zijn de volgende al helpend:

- Maak voor een groepsbijeenkomst (het liefst met pizza!) 1 op 1 kennis. Vaak zeggen jongeren dat ze komen, maar is het toch te spannend en zit je op het afgesproken tijdstip in een lege ruimte. Als ze je al kennen, werkt dat drempelverlagend.
- Informeer de jongeren goed over wat hen te wachten staat. Maak vooral ook

duidelijk dat ze niks hoeven te vertellen wat ze niet willen.

- Spreek vooraf met elkaar wat regels af.
- Maak gebruik van verschillende werkvormen, wees creatief. Zorg dat iedereen aan zijn/haar trekken komt. Doe ook iets fysieks.
- Zoek de gelijkwaardigheid op. Zij hebben kennis waar jij nieuwsgierig naar bent, die jij nodig hebt. Benadruk dat, dan kom je op gelijk niveau. Zeg "Ik weet niet hoe het is om jou te zijn". Daarmee komt de jongere in de expert-rol en ben jij degene die geholpen moet worden.
- Wees oprecht nieuwsgierig, durf te vragen. En luister!
- Vraag altijd hoe de jongeren het hebben ervaren, wat er anders had gekund.
- Realiseer je dat jongeren constant feedback geven. Leer dat zien en horen. Alles is communicatie. 😊

## Meer informatie

### Onderzoek

Als je voortijdig school verlaat - Ervaringen en adviezen van voortijdig schoolverlaters voor het Jongerenpunt Amsterdam



### Wetsvoorstel Van school naar duurzaam werk

In januari en februari 2024 hebben de ministeries van OCW en SZW op 6 plekken in Nederland bijeenkomsten georganiseerd rond het wetsvoorstel Van school naar duurzaam werk en het regionaal programma vsv. Wat vond men positief en wat verdient aandacht?



# Tot slot

Deze rubriek biedt ruimte voor ontwikkelingen bij Ingrado en in het werkveld, voor nieuws uit de regio's en van samenwerkingspartners, voor dat wat opvalt of in het oog springt... Heb je een bijdrage? Laat dat weten aan de redactie via [info@ingrado.nl](mailto:info@ingrado.nl)

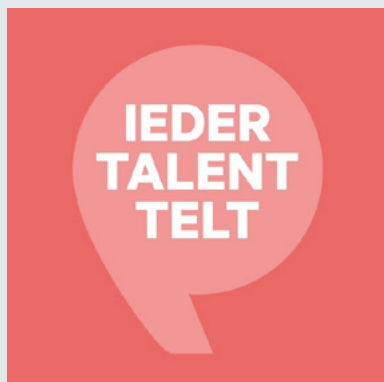
Deze keer podcasts en boeken voor de zomervakantie.



Podcast

## Het Moreel Kompas

Het vernieuwde Moreel Kompas dat Ingrado met en voor professionals ontwikkelde, is een hulpmiddel om stap voor stap tot een morele afweging te komen. Voor extra verdieping is er nu ook de Moreel Kompas Podcast.



Podcast

## Ieder talent telt

Kansenongelijkheid kent vele verschillende gedaantes. Daarom keert Allard Amelink voor de Gelijke Kansen Alliantie kansengelijkheid binnenstebuiten in deze podcast. Want wat is kansengelijkheid nu eigenlijk? Waar, waarom en hoe ontstaat het? En nog belangrijker: wat kunnen we eraan doen? In de podcast wordt kansengelijkheid ontleed op het niveau van de leerling, familie, school, wijk en de samenleving.



Podcast

## Omdenken op het werk

Deze podcast biedt inspiratie voor iedereen die veel werkdruk ervaart. De makers zeggen er zelf over: "We zijn boos. Boos op hoe in veel organisaties werknemers als kleuters behandeld worden. Boos op hoe nogal eens niet het welzijn van de werknemers, maar de welvaart van directies en aandeelhouders centraal staat." Berthold Gunster en Jan Gunster gaan in gesprek met mensen die écht anders durven te denken én doen. Wat kunnen we daarvan leren?





Boek

## Mam, ik ben geen crisis - Ismaïl Mamo

Ismaïl Mamo ontvluchtte Koerdistan, Syrië, vanwege het oorlogsgeweld en zag onderweg waar mensen op hun best en op hun slechtst toe in staat zijn. Acht jaar geleden kwam hij aan in Ter Apel en besloot: ik ga de taal leren en iedereen vertellen waarom ik hier ben en waarom ik blijf.



Podcast

## De hobbelige weg naar inclusief onderwijs

Nog steeds zijn er veel kinderen die geen of weinig (passend) onderwijs krijgen. In Argos de complexe werkelijkheid van een prachtig ideaal. Jongeren, ouders, scholen en gemeenten over de hobbelige weg naar inclusiever onderwijs.



Kinderboek

## Naan en de wonderlijke schoolreis – Alisa Cuuna

Voor Alisa Cuuna was onderwijs vroeger niet vanzelfsprekend. Als 10-jarig meisje kwam zij met haar familie naar Nederland om asiel aan te vragen. Hierdoor moest zij van azc naar azc verhuizen en heeft ze in wel dertien verschillende gemeenten gewoond. Uiteindelijk was het gezin uitgediendeerd en moest ze meemaken hoe haar ouders en broertjes en zusjes werden uitgezet, terwijl zij alleen in Nederland achterbleef, zonder recht op verblijf.



Boek

## Misschien moet je iets lager mikken - een verhaal over armoede en kansenongelijkheid – Milio van de Kamp

In het huis waarin Milio van de Kamp opgroeit is regelmatig geen licht of warm water en in de buurt waar hij woont is criminaliteit aan de orde van de dag. Toch lukt hem uiteindelijk wat zovelen niet lukt: ontsnappen uit de armoede. Hoewel zijn docent hem adviseert 'iets lager te mikken', slaagt hij erin vanuit het vmbo de universiteit te bereiken.



**Kijken naar  
wat er wél kan**  
*In het belang van onze jongeren!*



**Ingrado** <sup>JAAR</sup>40